

KONGL. MAJ:TS

BEFALLNINGSHAFVANDES

UTI

Gefleborgs Län

TILL

KONGL. MAJ:T

I UNDERDÅNIGHET AFGIFNE

FEMÅRS-BERÄTTELSE,

för Åren 1827, 1828, 1829, 1830 och 1831.

STOCKHOLM,

TRYCKT HOS P. A. NORSTEDT & SÖNER,

1833.

INLEDNING TILL

Kongl. Maj:ts befallningshafvandes femårsberättelse för åren ... – Stockholm, 1823-1857.

Täckningsår: 1817/1821-1851/55.

Kungl. Maj:ts överståthållares i Stockholms stad och Kungl. Maj:ts befallningshavandes i Sveriges län till Kungl. Maj:t femårsberättelser. Vissa femårsperioder finns även tabellbilagor.

Berättelserna innehåller följande avdelningar:

- Länets allmänna beskaffenhet
- Innevånare
- Näringar
- Politisk författning
- Städer

Efterföljare:

Bidrag till Sveriges officiella statistik. H, Kungl. Maj:ts befallningshavandes femårsberättelser, jämte Sammandrag för åren ... på Nådigaste befallning utarbetad och utgivet av Statistiska centralbyrån. – Stockholm, 1863-1912. Täckningsår: 1856/60-1901/05 = N.F., [1]-10.

Kongl. Maj:ts Befallningshafvandes uti Gefleborgs Län till Kongl. Maj:t i underdånighet afgifne Femårs-berättelse, för Åren 1827, 1828, 1829, 1830 och 1831.

Digitaliserad av Statistiska centralbyrån (SCB).

Vid digitaliseringen har en innehållsförteckning skapats och lags till.

KONGL. MAJ:TS

BEFALLNINGSHAFVANDES

UTI

Gefleborgs Län

TILL

KONGL. MAJ:T

I UNDERDÅNIGHET AFGIFNE

FEMÅRS-BERÄTTELSE,

för Åren 1827, 1828, 1829, 1830 och 1831.

STOCKHOLM,

TRYCKT HOS P. A. NORSTEDT & SÖNER,

1833.

INNEHÅLL

Underdånig berättelse

	Sid.
1. Länets Allmänna beskaffenhet.....	1.
2. Innevånare.....	1.
3. Näringar.....	4.
Jordbruket.....	4.
Linodlingen.....	5.
Humla.....	6.
Boskaps-skötseln.....	6.
Hästar och Får.....	7.
Getter.....	7.
Skogarne.....	7.
Afvittrings-Verket.....	7.
Sockne-allmänningar.....	9.
Enskilta skogarne.....	10.
Bergsrörelsen.....	10.
Fabriker, bruk och öfrige näringar.....	12.
Åby Ättickefabrik.....	12.
Flors Linnefabrik.....	12.
Bergviks Pappersbruk.....	12.
Östanå Pappersbruk.....	12.
Grängsbo Rödfärgsverk.....	12.
Stiglunds Tegelbruk.....	12.
Wågbro Tegelbruk.....	12.
Trenne Färgerier och fyra Garfverier.....	12.
Tullmjölqvarnar.....	12.
Tullsågqvarnar.....	12.

4. Binäringar.....	13.
Jagt och djurfång.....	13.
Fiske.....	13.
Kolning och körslor.....	13.
Försäljning af ved.....	14.
Handel med trädvaror.....	14.
Tjårubräkning.....	14.
Salpeter.....	14.
Ylle- och Bomullsväfnader.....	14.
Handel.....	14.
5. Politisk Författning.....	16.
Kammarverk.....	16.
Laga Skiften.....	16.
Hemmansklyfningar och afsöndringar.....	18.
Statsbidrag.....	18.
Rustning och Rotering.....	18.
Skjutsbesväret.....	20.
Politi.....	21.
6. Städer.....	23.
Gefle.....	23.
Söderhamn.....	33.
Hudiksvall.....	36.
Uträkning som visar Medium af nedanskrifne Årens	
Markegångs-Priser för Gefleborgs Län.....	42-49.

Tabellbilaga

Tabell för Städerna inom Gefleborgs Län upprättad År 1833

Tabell för Landet inom Gefleborgs Län upprättad År 1833

1.

Länets Allmänna beskaffenhet.

Uti den till Eders Kongl. Majt år 1828 af mig afgifne underdåniga berättelse, har Länets, i afseende på dess läge, vidd och beskaffenhet i allmänhet blifvit beskrifvet, hvarföre jag, för att icke upprepa hvad, som en gång tillförene blifvit uti dessa omständigheter, som icke undergått någon förändring, anfördt, får nu endast åberopa hvad densamma derom innehåller.

Till förbättrande af Länets beskaffenhet har väl icke något större arbete blifvit under de fem sist förflutna åren företaget, men aftappningar af mindre sjöar äfvensom uttorkningar af myror hafva blifvit å åtskilliga ställen inom Länets, särdeles i Norra Helsingland, verkställda, hvaraf flera odlings-lägenheter erhållits och ett fördelaktigt inflytande på klimatet väntas.

2.

Innevånare.

Uti Länets 42 Lands-församlingar och trenne Städer utgör folkmängden, enligt de sist uppgjorda mantalslängderne, tillsammans 103,171 personer, hvaraf 56,250 äro mantalsskrifne och 46,921, mantalsfrie.

Vid jämförelse med de år 1827 uppgjorde Mantalslängder, visar det sig således, att folkmängden under de fem sist förflutna åren ökat sig med 5001 personer; hvilken tillökning likväl är betydligt mindre än densamma under den tid, som beskrifves i min år 1828 i underdånighet afgifne berättelse, som visar, att folkmängden un-

der de deruti omtalade fem åren ökats med 7110 personer, eller med 2109 personer mera än under de sista fem åren. Orsaken till denna minskning uti folkökningen, bör sökas deruti, att under de trenne sist förflutna åren skördarne varit inom detta Län i allmänhet mindre goda, och dessutom koppsmitta jemte smittosamma febrar i flera af Länets socknar, äfvensom i städerna under åren 1831 och 1832 inträffat. Folket, är i allmänhet bildadt, sedligt och arbetsamt, samt i sitt uppförande höfligt, då det på ett beskedligt sätt bemötes; hvaremot, i händelse det på ett eller annat sätt förolämpas, hos detsamma visar sig trotsighet och hämdgirighet. Brottmålen hafva väl under de tvenne sista decenierna betydligt ökats inom några socknar af Helsingland, och deribland hufvudsakligast Dilsbo socken, hvarest för närvarande af 3600 personer, som utgöra socknens folkmängd, 80 blifvit straffade för stöld och snatteri, samt 11 för åtskilliga andra grofva brott; men det oaktadt har så väl i Delsbo som öfrige Länets socknar brottslighet likväl alltid varit af mängden afskydd, och visat sig icke vara på något sätt allmännare, utan blott tillhöra vissa slægter eller byar, der lasten tyckes hafva vunnit häfd. Det brott som inom detta Län mest begås är otvifvelaktigt slag å föräldrar och smädesord emot dem, hvartill anledningen med allt skäl kan antagas vara den, att det blifvit en landssed, att föräldrar vid något hög ålder, öfverlemnar sin egendom åt sina barn emot vilkor, att af barnen erhålla hvad de anse sig behöfva, hvilket vilkor af barnen ofta icke utan yttersta ansträngning kan fullgöras, deraf först kallsinnighet och sedan ovilja samt slagsmål emellan föräldrar och barn uppkomma. Orsaken till brottmålen öka antal har icke sällan ansetts vara den, att ibland allmogen inom Länet och i synnerhet i Helsingland spridt sig en religions-sekt, hvars anhängare vanligen kallas *Läsare*, hvilka ansetts hafva, uti blind öfvertygelse, att alla deras handlingar, likasom de sjelfva, voro rena och oskyldiga, begått grofva brott, för hvilka de icke trott sig skyldige att ansvara, emedan de, beroende af ett oundvikligt öde, icke kunnat sådant förhindra; men om någon gång detta förhållande ägt rum, så är det likväl långt ifrån att vara all-

mänt, emedan, enligt de underrättelser, jag, så väl af presterskapet som öfrige tjänstemän inom Länet, erhållit, *Läsarne* i allmänhet ej utmärka sig genom annat än en stegrad, och som det vill synas, i allmänhet affekterad fromhet, och derigenom, att de, ehuru icke föraktande att deltaga uti den allmänna gudstjensten, likväl gerna samla sig för sig sjelfva, särdeles om söndagarne efter middagen, då de sysselsätta sig med bön och sång samt Guds ords läsande, hvarvid andakten ledes af någon bland deras hufvudmän, som merendels äfven till de församlade då håller tal med uppmuntringar till grudsfruktan och dygd samt ett troget bevarande från "*Verldens onda väsende*"; och torde *Läseriet* så mycket mindre höra anses hafva haft någon skadlig inverkan på folkets moralitet och samhällsordningen, som dess anhängare i allmänhet icke äro mera fantalister än allmogen vanligen är, och deras till ytterlighet drifna begär, att visa sig fromme och gudlige, med skäl bör anses bättre än den indiffirentism för Religion och andaktsöfningar, hvaröfver ofta klagas.

Oaktadt detta Län med skäl kan anses vara högt beskattadt, då, vid det förhållande, att på ett mantal i Helsingland i allmänhet tagit, icke kan födas mera än 16 nötkreatur, 3 à 4 hästar och 20 à 30 får eller getter, och i Gestrikland något mera, de utgifter som åligga ägarne af ett mantal att bestrida, uppgå till ett sammanräknadt belopp af ungefärligen 200 R:dr Banko, så bergar sig likväl den hemmansägande delen af allmogen genom deras omtanka och flit och det tillfälle till förtjenst genom kolning och foror, som i de flesta orter inom Länet sig erbjuder, någorlunda väl; hvaremot den icke hemmansägande personalen, eller den del af allmogen som besitter från hemmanen afsöndrad jord, hvars antal i flere socknar är större än hemmanägarnes, ej sällan lefver uti nöd, och ofta nog kommer församlingarnes fattigförsörjnings-anstalter till last, hvilket förhållande i väsendtlig mon härleder sig deraf att dess bergning till stor del är beräknad på arbetsförtjenst, hvarpå i mindre goda år ofta är brist. Tillgång på arbetare saknas icke i svåra, men understundom i goda år; och betalas ett karldagsverke vanligen med 24 à 32 sk. Banko, samt ett qvinsdagsverke med $\frac{1}{3}$:del mindre. De lagstade

tjenstehjonens löneförmåner uppgå vanligen för en mansperson till 100 R:dr R:gs om året, och för en qvinsperson till hälften mindre. Öfver bristande duglighet hos tjänstefolk höres ej sällan klagan, äfvensom deröfver att den oseden, åtminstone i Helsingland, vunnit häfd, att drängarne efter slutadt arbete om lördagen ej infinna sig hos sina husbönder till arbete förr än tisdags morgon.

3.

Näringar.

Af de många Näringar, som sysselsätta detta Läns innevånare, är otvifvelaktigt *jordbruket* den hufvudsakligaste, hvilken enligt hvad uti den af mig år 1828 afgifne underdåniga berättelse derom förmåles, bedrifves med mycken flit och omsorg, men på olika sätt uti olika delar af Länet; ty uti Gestrkland indelas åkern vanligen i tvenne gården, hvaraf årligen ett blifver besådt och ett hvilar eller som det vanligen benämnes, ligger i träde; hvaremot åkern i Helsingland, som i allmänhet är mycket mager, så att den af gödseltillgången endast från *ladugårdarne* utan tillsättning af myrjord, spånmylla, och sönderhackadt granris, icke göres fruktbar, oftast delas uti 4 gården, hvaraf ett hvarje år ligger i träde och 3:ne besås. Å den nyodlade jorden, eller som den i Helsingland kallas, svaljorden, begagnas cirkulationsbruk, på det sätt, att lin, hafra, korn och foderväxten efter hvarandra der skördas. De brukliga sädeslagen äro höst-råg, korn, hafra, blandsäd och ärter, samt på några få ställen hvete; och är i Gestrkland rågen samt i Helsingland kornet hufvudsädet. Af den i underdånighet bifogade Tabellen inhämtas, att nämde sädesslag odlas i den proportion till hvarandra, att inom Länet i det hela betraktadt, utsås hvarje år ungefärligen lika mycket af råg som af blandsäd, samt af hafra något mindre; men deremot af korn dubbelt emot råg. Af ofvannämde sädesslag äro ärter det minst odlade, hvaraf årligen icke utsås mera än ungefärligen 1500 tunnor eller icke fullt hälften emot utsädet af hafra. Po-

tatis odlas till icke obetydligt belopp, enär enligt inkomne uppgifter årligen sättes ungefärligen 12,000 tunnor. Af trädgårdsväxter odlas af allmogen nästan endast kål och rötter. Några större nyodlingar hafva under loppet af de fem sistförflutna åren icke blifvit företagne, men med visshet kan antagas att sådane blifvit i mindre skala verkställda till ej obetydligt belopp, derom bestämd uppgift likväl ej kunnat erhållas, emedan hos allmogen den fruktan är allmän, att uppgifter derom föranleda till förhöjde skatte-bidrag.

Vid jämförelsen emellan den nu i underdånighet bifogade tabellen, och den af mig år 1828 i underdånighet aflemnade, befinnes att, under de fem sista åren, utsädet af diverse sädesslag ökat sig med något mera än 2,700 tunnor, och af potatis, med 700 tunnor; men att medel-afkastningen under de fem sista åren varit i förhållande till utsädet något mindre än de fem nästförut gående, eller allenast å hvete något mera än fjerde kornet, å råg sjetten, å korn femte, å hafra, blandsäd och ärter fjerde kornet, samt å potatis sjetten kornet; äfvensom att produktionen af säd ändock har i medeltal hvarje af de fem sista åren utgjort 153,841 tunnor diverse sädesslag, eller omkring 12,000 tunnor mera än den årliga sädes-afkastning i medeltal beräknad för de näst förut gångne fem åren.

Vid betraktandet deraf, att inom detta Län folkmängden för närvarande uppgår till 103,171 personer, och produktionen af säd till endast 153,841 tunnor, visar det sig att, efter den härstädes vanliga beräkning, att öfver hufvud taget åt hvarje person årligen åtgår nära trenne tunnor säd, icke fullt hälften af det belopp som för Länet erfordras, inom detsamma produceras.

Linodlingen utgör för största delen af Helsinglands innevånare den betydligaste källan till de kontanta inkomster hvarmed de allmänna utskylderna skola gäldas. Enligt af kronobetjeningen meddelade uppgifter afyttras från Helsingland årligen 11 å 12000 *L* lin, hvarförutan linet derstädes förädlas, dels till garn, hvaraf enligt inkomne uppgifter, nära 50,000 härfvor årligen försäljas till andra orter, och dels till väfnader, hvaraf enligt de från tullkamrarne i Söderhamn och Hudiksvall efter meddelade förpassningar lemnade upp-

gifter, och den beräkning, som med sannolikhet kan göras å det belopp deraf som landvägen afföres till städer och marknadsplatser utom Länet, ungefärligen två millioner alnar till andra orter försäljas. Väfnaderna äro tältduk, segelduk, bollsterväf, ett slags gröfre lärft, som vanligen benämnes nordanstig, buldan och foderväf; och betalas vanligen för en aln tältduk 12 å 16 sk., för en aln segelduk 8 å $8\frac{1}{3}$ sk., för en dito bollsterväf $7\frac{1}{3}$ sk., för en dito lärft eller så kallad nordanstig 8 sk., för en dito buldan 6-å 7 sk., och för en dito foderväf 5 å 6 sk. allt Banko.

Humla odlas uti dertill vid nästan alla bostäder anlagde små humlegårdar, der denna vara till husbehof och må hända något derutöfver skördas. Odlingen af *Hampa* är deremot mycket inskränkt och icke motsvarande ortens behof deraf.

Den härstädes förr brukliga åkerbruks metoden är, likasom den för åkerbruket nödiga redskap, oförändrad. Till besparande af arbetskraften finnas tröskmachiner, linhamrar och linskäkten inrättade, hvilka drifvas dels med vatten och dels med hästar.

Boskaps-skötseln, som i allmänhet står uti ett riktigt förhållande till åkerbruket, och motsvarar det egna behofvet af ladugårds-effekter, idkas uti Hassela, Ytter-Hogdahls och Färila socknar af Helsingland, der tillgång på goda betesmarker icke saknas, såsom hufvudnäring; men i den öfriga delen af Länet såsom binäring; och har, enligt från Kronobetjeningen inkomne uppgifter, afsättningen från Länet af smör, oaktadt antalet af kreatur blifvit i anseende till stor foderbrist under de trenne sista åren icke obetydligt minskadt, uppgått hvarje af de fem sist förflutne åren till ungefärligen 3000 *Lz*, som blifvit försålde uti Stockholm, Gefle, Upsala, Hedemora och Sala, hvilka städer äro de hufvudsakligaste afsättnings-orterna för detta Län. Utom i ofvannämde trenne socknar klagas i allmänhet öfver saknaden af goda betesmarker och bördiga ängar, hvaraf de som äro lågländta i allmänhet anses åftaga i bördighet, så att Landtmannen allt mera och mera får vara betänkt uppå, att derföre förskaffa sig ersättning genom odlande af foderväxter, af hvilka thimotei är den mest begagnade. Boskaps-racen är i allmänhet liten

och svag, och hafva till dess förädling icke eller några anstalter blifvit vidtagne. Stallfordring brukas icke inom detta Län.

Hästar och Får äro i allmänhet sådane, som de uti min år 1828 afgifne berättelse blifvit beskrifne. Med undantag deraf att några possessionater i Gestrikland beslutat att förbättra får-rasen och för sådant ändamål till sine egendomar förskaffat dels Elektoral-får och dels Engelska får, så hafva för förbättring af nämde kreaturs racer några anstalter icke blifvit vidtagne.

Getter brukas ännu allmänt af Allmogen, och äro för den fatigare delen deraf nästan oundärlige.

Skogarne inom Länets tillhöra dels Eders Kongl. Maj:ts och Kronan, dels hela socknar, och dels enskilte hemmansägare.

Af de inom Länets befintlige så kallade *Recognitions-Allmänningar* hafva, sedan min sista Femårs-Berättelse i underdanighet afgafs, skattdäggningar blifvit verkstälde å Grönzinka, Hammarby, Axmars, och Gammelitilla Bruks, samt Edske masugns allmänningar, belagne uti Öster-Fernebo, Ofvansjö, Hamrånge och Thorsåkers socknar, hvaröfver instrumenter blifvit författade och öfverlemnade till Eders Kongl. Maj:ts och Rikets Kammar-Kollegium, hvars Utslag derom nu afvaktas; hvarförutan skattdäggningar å Oslättforss och Wiksjö Bruks recognitions-allmänningar blifvit företagne, men ännu icke hunnit afslutas, hvilket förhållande äfven äger rum med den å Uggelbo jernverkens recognitions-allmänning, samt grufskogarne i Thorsåkers och Ofvansjö socknar påbörjade affattning. Å den inom Söderahla socken af Helsingland belagne åt Ljusne jernverken upplätne recognitions-allmänning, har en förnyad Bergmästare-undersökning blifvit föranstaltad. Äfven hafva flere å allmänningarne belagne kolaretorps och andra lägenheters skattdäggningar blifvit verkstälde; men en af Eders Kongl. Maj:ts och Rikets Kammar-Kollegium väckt fråga om Högbo bruks före detta recognitions-allmännings fördelning i mindre lotter än de fyra, som förut blifvit genom Kongl. Brevet den 4 September 1822 bestämda, är ännu icke afgjord.

Afvittrings-Verket har under åren 1828, 1829, 1830 och 1831 fortgått, så vidt det, i saknad af medel till detta arbetes bedrif-

vande och bestämde föreskrifter derom, kunnat ske; men sedan Eders Kongl. Maj:t uti Nådigt Bref af den 12 Maj sistlidne år meddelat åtskillige föreskrifter, angående de oafvittrade skogarne inom åtta socknar af Länets, och derigenom, samt genom beviljandet af ett årligt anslag dertill af 3000 R:dr Banko, och föreskriften att 1824 års Afvittrings-stadga för de öfriga Norra Länen äfven skulle inom detta Län tillämpas, åt denna viktiga del af den allmänna hushållningen gifvit en mera bestämd riktning, så har också Afvittrings-verket kunnat med mera drift handhafvas.

För *Alfta* socken, hvars hela areal af inägor och skog, obereknadt impedimenter, utgör 186,734 tunneland, är beredelse till afvittring företagen och äfven förslag till bestämmandet af tunnelandantalet för alla i socknen varande oafvittrade hemman och Nybyggen uppgjordt, hvilket likväl ej kan slutligen pröfvas förr än de af ägodelnings-rätt handhafde, men under Eders Kongl. Maj:ts Nådiga skärskådande dragne äganderätts-tvister blifvit slutligen afgjorde. Emellertid anses en tillökning i skatt, beräknad till $6\frac{7}{16}$:dels mantal kunna äga rum för åtskilliga å allmänningen belägne hemman och lägenheter, och ändock en betydlig areal blifva öfrig för att af Eders Kongl. Maj:t och Kronan disponeras.

Undersviks och *Gnarps* socknars skogsmarker hafva blifvit affattade, hvilken affattning kommer att tjena till grund för Laga skiften derstädes; och är skifte redan, utan hinder af afvittringsmålets pröfning, enär möjligen blifvande Öfverloppsmark bör af utskogen utbrytas, beviljadt å Undersviks hemskog, hvilken utgör 17,272 tunneland och 21 kappland.

Å de stora oafvittrade skogarne inom Ljusdahls, Färila och Hogdahls socknar, hvilka tillsammans innehålla 52 qvadrat, har afvittringen detta år blifvit på Statens bekostnad börjad uti Färila, der de fleste Nybyggen, (hvaraf sex, och dessutom ett Kronatorp blifvit under de fem sista åren beviljade), äro belägne, och der frågor angående ägande rätt till marken och afvittrings-ärendernas behandling i det hela fordra, att början göres.

Of-

Osvanåkers afvittrade krono-allmanning, hvilken tillförene varit emot erläggande af rekognitions-afgift åt Woxna bruks-ägare till begagnande upplåten, och hvarå 38 nybyggen blifvit, sedan min sista Femårs-Berättelse i underdånighet afgafs, beviljade, har blifvit uppmätt och beskrifven, samt 77,000 tunnland deraf taxerade för bestämmandet af grunden för skogstilldelningen åt de nu nämnde med flere föreslagne nybyggen, hvilkas ägorymd utgör tillhopa 307 tunnland och $26\frac{1}{2}$ kappland åker, samt 152 tunnland och 25 kappland äng. De å denna allmanning upptagne och föreslagne lägenheter äro tillsammans 96, hvilka äro beräknade att i skatt utgöra 347 öres- och 16 penningland eller $21\frac{38}{48}$ mantal.

Wittersjö allmanning i Hamrånge socken har blifvit åt nybygga upplåten, och 6 nybyggen samt 5 tillökningar åt äldre hemman derå beviljade; och tillåter ej utrymmet flere nybyggens anläggande.

Angående rågången mellan *Bjuråkers* krono-allmanning och *Ljusdahls* socken har, i anledning af den år 1828 derå anbefallte uppmätning, uppstått tvist, hvilken blifvit genom Lagmans Synerätts laga kraftvunne Dom af den 27 Juli 1831 slutligen afgjord; hvarefter rågången blifvit upphuggen och rörlagd; kommande de å berörde allmanning belagne hemman att deraf erhålla skogsanslag.

Genom år 1831 meddeladt Utslag har blifvit förklaradt, att kronan inom *Bergsjö* socken icke äger någon öfverloppsmark, utan att all inom socknens rågångar befintlig skog tillhör hemmanen derstädes, af hvilka hvart och ett fått sig tilldeladt en areal af 708 tunnland fullt god mark.

Sockne-allmänningar finnas ännu inom sju socknar af Helsingland eller *Osvanåkers*, *Arberå*, *Bollnäs*, *Jerfsö*, *Enångers*, *Tuna* och *Idenars* socknar, hvaraf de tvenne sistnämde likväl nu äro underkastade laga skifte, och de inom *Bollnäs* socken, hvilka tillsammans utgöra 59,651 tunnland och 24 kappland, samt den inom *Jerfsö*, innehållande $115,650\frac{1}{2}$ tunnlands vidd, äro underkastade tvist med kronan angående äganderätten till dem, af hvilken orsak delningar-

ne af desamma blifvit förhindrade; varande utom de nu nämde allmänningar, hvaraf Enångers allmänning innehåller 1462 $\frac{3}{4}$ tunnland, Tuna allmänning 260 tunnland, och Idernas allmänning 326 tunnland, all annan skog efter skatt fördelad emellan hoställen och och skattehemmanen, hvilkas innehafvare ägare, der storskiften icke äro verkställda, efter äldre fastställda delningar dem begagna.

De *Enskilta skogarne* äro i allmänhet uti den vestra delen af Länet, med undantag likväl af Ofvansjö och Thorsåkers socknar af Gestrikland, der bergsbruket fordrar betydlig tillgång på skog, fullkomligt svarande emot behovet och äfven inom många socknar vida derutöfver; men uti socknarne utmed hafskusten höres ej sällan klagan öfver brist på skog, hvartill orsaken är, att kustboerna under de tider conjuncturerna för trädvaruhandeln voro fördelaktigare än nu, afyttrade mera skogseffekter än som var med skogarnes fortfarande bestånd förenligt. Någre särskilta anstalter till nödigt vårdande af skogarne, hvilka bestå af endast gran och tall, och innesluta i allmänhet en ganska steril mark, derå återväxten är ganska sen, så att den å åtskillige ställen beräknas icke skje på mindre än 150 å 200 år, äro icke vidtagne.

Stängselsättet är det fordna, nemligen medelst gärdsgårdar, uppförde af dels små träd, hvilka hela användas, och dels större träd, hvilka för ändamålet blifvit sönderklufne.

Byggnadssättet är oförändradt sådant det finnes beskrifvit uti min år 1828 afgifne underdåniga berättelse.

Inom detta Län finnes icke tillgång på brännorf, hvaraf behof hittills icke eller visat sig.

Bergsrörelsen, hvilken är näst jordbruket, Länets, och i synnerhet Gestriklands hufvudsakliga näring, bedrifves på förr öfligt sätt vid de uti min år 1828 afgifne underdåniga berättelse nämde Bruk och Måsugnar, vid hvilka endast de förändringar inträffat, att smidet vid en hammare å Strömbacka bruk i Norra Helsingland blifvit från tysksmide förändradt till vallonsmide, dertill malm från Danne-mora grufvor i Upland användes, och att vid Forssbacka bruk ett Gjuteri blifvit inrättadt, samt dessutom vid en å Boda hemmansägare

i Enångers socken uppbyggd stångjernshammare med tvenne hårdar, hvarå privilegium för 900 skeppund smide, blifvit den 15 Juni 1830 meddeladt; och har årliga beloppet af stångjernstillverkningen inom Länet uppgått till 54,997 skeppund, hvars värde efter 16 R:dr Banko för hvarje skeppund uppgår till 879,952 R:dr Banko, eller 1,075 skeppund mindre än årliga tillverkningsbeloppet under den tid, som sista berättelsen omfattade. Denna minskning i tillverkningen bör dock ingalunda tillskrifvas brist på nödige råämnen, utan det låga pris, hvartill jernet under de sista åren blifvit försått, helst priset på kol icke blifvit under tiden stegradt, och tackjernstillverkningen år 1827 och de fyra påföljande åren ökat sig, så att kronans tionde deraf uppgått i medeltal för hvarje af nämde fem år till 1477 skeppund 18 lispund $4\frac{1}{2}$ skålpund: eller till 258 skeppund 7 lispund mera än medeltalet för hvarje af de fem nästföregående åren.

Malm brytes inom Länet endast vid Stollens, Nyängs, Göske, Myggbo, Sänkmossens, Qvarnbergs och Johannis jerngrufvor i Thorsåkers socken af Gestrikland, der icke eller erhålles det belopp deraf, som är för Länets behof erforderligt, utan hämtas större delen af den erforderliga malmen från åtskilliga grufvor uti Stora Kopparbergs Län, Norbergs grufvor uti Westmanland, Utö grufvor samt åtskilliga mindre grufvor uti Stockholms Läns Skärgård; hvarförutan hela behofvet af malm för Gysinge bruk och en del deraf för Strömbacca bruk hämtas från Dannemora grufvor i Upland.

Någon förbättrad metod vid sjelfva jernstillverkningen har icke blifvit anmänligen införd, men vid ett och annat bruk har försök blifvit gjordt, att smälta tackjernet uti dertill särskilt inrättade ugnar, i stället för de hittills vanliga hårdarne, hvilken förändring ansetts medföra stora fördelar; men i afseende å malmens rostning hafva förbättrade metoder blifvit vid flere masugnar inom Länet införde, deraf icke ringa fördelar vunnits.

Antalet af de arbetare som bergsrörelsen inom detta Län syssetsätter är omöjligt att bestämma, emedan bergsrörelsen, då den, såsom uti flere delar af detta Län uti alla sina riktningar uti stort bedrifves, gifver åt större delen af folket sysselsättning; men enligt

de uppgifter som derom inkommit, uppgår bruks- och hytte-arbetarnes antal till nära 4000.

Fabriker, bruk och öfrige näringar, hvilka icke höra till bergsrörelsen, äro:

Åby Ättickefabrik, i Wahlbo socken som sysselsätter 7 arbetare, och der ätticka årligen tillverkas till ett värde af 1703 R:dr Banko.

Flors Linnefabrik hvarest med 33 personer tillverkas damast, drälls- och segelduk till ett sammanräknadt värde af 10,000 R:dr Banko, för hvarje år, eller 1,000 R:dr Banko mera än för hvarje år af den tid, den år 1828 i underdånighet afgifne berättelsen omfattar.

Bergviks Pappersbruk i Söderala socken; hvarest med sexton arbetare papper för 10,000 R:dr Banko, eller 3,000 R:dr Banko mera än sista berättelsen upptager, tillverkas.

Östanå Pappersbruk i Njutångers socken, der tillverkningen, som bedrifves med 13 personer årligen uppgår till 5,380 R:dr Banko eller 4,620 R:dr Banko mindre än förut blifvit uppgifvit.

Grängsbo Rödfärgsverk i Alfta socken, der hemmansägarna sjelfve bränna årligen rödfärg utaf gammal kopparmalm utur en ödelagd grufva till ett belopp af 150 tunnor, som i värde skattas till 750 R:dr Banko.

Stiglunds Tegelbruk uti Hille socken, hvarest med 24 arbetare tegel tillverkas till ett värde af 6,666 R:dr 32 sk. Banko.

Wågbro Tegelbruk i Norrala socken, med 4 arbetare och en årlig tillverkning af 1200 R:dr Banko.

Trenne Färgerier och fyra Garfverier äro dessutom på landet anlagde, hvilkas rörelse dock är obetydlig.

Tullmjölkvarnar finnas inom Länet 68 st., samt husbehöfs mjölkvarnar 1339, hvaraf 8 tullmjölkvarnar och 50 husbehöfs mjölkvarnar blifvit anlagde sedan sista Femårs-Berättelsen i underdånighet afgafs.

Tullsågqvarnar finnas inom Länet 82 st., samt husbehöfs sågar 278, varande bland de förre, Lotteforss finbladiga sågverk i Bollnäs socken, der 15 arbetare sysselsättas, det betydligaste.

Binäringar.

Jäkt och djurfång idkas i några socknar af Norra Helsingland, der skogsfogel skjutes och genom giller fångas, samt sedermera i Stockholm afyttras, såsom näring, men utöfvas för öfrigt inom Länet blott såsom nöje och tidsfördrif.

Fiske idkas i nästan alla socknar af Länet med mer och mindre förmån; men uti de utmed hafskusten belägne, serdeles uti dem deraf, som höra till Helsinglands Norra Fögderi utgör strömmingsfisket en icke obetydlig näring, helst strömming der erhålles icke blott för desse socknars innevänares egna behof, utan äfven för innevänarne uti alla från hafskusten aflägsnare socknar inom fögderiet, hvilka vanligen under loppet af sommaren sjelfva intinna sig vid hafskusten och uppköpa sitt behof deraf uti färsk strömming, som de sedermera hemföra och insalta.

Af den i underdånighet bifogade tabellen inhämtas att antalet af Krono-fisken inom Länet blifvit ökadt med 70. Anledningen till detta förökade antal äro, dels att under de fem sist förflutne åren 10 nya fisken blifvit beviljade, dels ock att vid en år 1830 af åtskillige omständigheter föranledd undersökning, huruvida Kungsådran i Gefle å och Testebo ström hölles öppen och fri, samt om någre emot författningarne stridande fiskén, utan i laga ordning sökt och meddeladt tillstånd begagnades, en mängd förut okände laxfisken funnos utan tillstånd anlagde af strandägarne, som dertill yrkat ägande rätt, och hvilka fisken emedlertid antecknades och beskrefvos, hvarefter undersöknings-protokollerna derom blifvit öfverlemnade till Eders Kongl. Majt och Rikets Kammar-Kollegium, hvars förordnande, huru med dem skall förhållas, nu afvaktas.

Beloppet af de Stats-bidrag, som utaf Krono-fisken inom Länet utgå, uppgår till 2,170 R:dr 24 sk. Banko.

Kolning och körslor för bruken är för allmogen uti de flesta socknar af Länet en hufvudsaklig binäring, hvilken framför andra har den utmärckande egenskap, att den nästan alla år bör kunna åt

dess idkare gifva lika stor inkomst, helst de mindre goda conjuncturer, hvilka bruksägarna en tid varit underkastade, icke haft den verkan, att priserna på kol och foror fallit. Denna binäring är också i de orter der tillfälle dertill gifves allmänt begagnad; och skulle visserligen ännu mera begagnas om nya bruks anläggningar eller andra omständigheter dertill gifvo anledning.

Försäljning af ved utgör en binäring för innevånarna uti de socknar som äro närmast intill städerna, särdeles Gefle stad, belägna.

Handel med trädvaror har för innevånarna uti en del af socknar af detta Län för få år sedan varit en ganska lönande binäring; men nu mera är förhållandet icke så, emedan skogarna uti de trakter, der transporten till hafvet med lätthet kan ske, äro så blottade på dugligt virke, att all försäljning derifrån snart nog af sig sjelf alldeles upphör, och priserna på trädvaror så låga, att exporten af virke från de från hafskusten på längre afstånd belägna skogar icke lönar sig. De socknar hvarifrån trädvaror för närvarande mest afyttras, äro Enångers och Skogs socknar uti Helsingland samt Ugglebo och Hamrånge socknar uti Gestrkland.

Tjärubränning verkställes uti åtskillige socknar af Länet, men icke utöfver ortens eget behof deraf.

Salpeter tillverkas årligen uti Länet, icke allenast till det för leveransen af Länets till och med år 1830 utgående gärd, som var 225 lispund 3 skålpund 12 $\frac{1}{4}$ lod årligen, erforderliga belopp, utan äfven omkring 300 lispund derutöfver.

Uti de omkring storsjön uti Gestrkland belägne socknar har allmogen någon förtjenst på försäljning af *qvarnstenar* och tillverkning af *kalk*, som likväl icke kan till bestämdt belopp uppgifvas.

Ylle- och Bomullsväfnader tillverkas af allmogen för dess husbehof, men icke derutöfver. Tillverkningen af linneväfnader är förut beskrifven.

Allmogen inom detta Län är i allmänhet icke okunnig uti *handastlöjder*, men sysselsätter sig dermed nästan endast till eget behof.

Handel idkas å landet med säd och viktualievaror i öfverensstämmelse med Kongl. Brefvet den 10 Maj 1790, och Kongl. Kun-

görelsen den 31 Aug. 1815; hvarfförutan allmogen på marknadsplatser och uti de närmaste städerna försäljer väfnader, lin, garn, smör och fogel, samt uppköper sina hushållsbehof af främmande varu-artiklar.

De betydligaste afsättnings-orterna för Länets produkter äro, utom Länets trenne städer, hvarest största delen af väfnaderna afyttras, Stockholm, Upsala, Hedemora och Sala, hvilka ställen årligen besökes af Helsingar, som utbjuda ofvannämde varor. Dessa resor företagas alltid om vintren och äro ofta, då brist på snö å åtskilliga ställen af vägen förhindrar resans fortsättande på slåde, som då sättes upp på vagn, och sålunda framföres till dess slädföre åter kan begagnas, förenade med stora både omsorger och kostnader; dock upptagas likväl icke alla hemmans-ägare af dessa resor, utan blott vissa utaf dem, som icke blott försälja produkterna från egen utan äfven, enligt uppdrag, från flere grannars och sockenboers gårdar. För öfrigt idkas handel å landet af ett talrikt antal gårdfarihandlande från Westergöthland, som, enligt gammalt bruk, utbjuda åtskilliga tyger och dukar i byarne, hvarest deras handel, för att dömma af lagsökningar, som af dem årligen verkställles, icke måtte vara obetydlig. Antalet af de handlande Westgöthar som besöka detta Län, anses likväl årligen minskas.

Väganläggningar hafva blifvit verkstälde, genom föranstaltande af Direktionen, för väganläggningar i norra delen af Riket emellan Herjeådalen och Jemtland å ena sidan och stora Kopparbergs Län å andra sidan, genom nordvestra delen af Länets, hvilken anläggning snart uppnår sin fulländning, samt af ägaren till Gysinge bruk, Brukspatronen Bendicks, som emellan nämde bruk och Åhlbo by af Hedesunda socken anlagt en ny väg af mera än en mils längd, hvaraf fördel väntas så väl för nämde bruk som hela orten deromkring.

Marknader hållas hvarje år uti Länets trenne städer, samt dessutom en gång om året eller i medlet af December månad uti Skjässtra by af Jerfsö socken.

Politisk Författning.

Kammarverk.

Under de fem sistförflutne åren har antalet af hemman inom Länet blifvit ökad med endast tvenne mantal, som tillkommit genom fastställda skattläggningar af nya lägenheter, hvilkas frihetsår tilländalupit; men en betydlig tillökning i hemmantalet är att påräkna då recognitions-skogs-hemmanens skattläggning hunnit att slutligen pröfvas, och afvittringarne blifva fullbordade. Åtskilliga skatteköp hafva, särdeles i Helsinglands norra fögderi, inträffat, hvarigenom Krono-hemmanens antal blifvit minskadt och Krono-skatte-hemmanens i samma förhållande ökad. Under nämde tid hafva 179 hemmansklyfningar blifvit verkställda.

Inom Länet finnas 40 gästgivaregårdar och 53 posthemman med olika skatt.

I anledning af Eders Kongl. Maj:ts Nådiga Bref af den 27 Mars 1830 hafva undersökningar blifvit verkställda, huruvida någre postgårdar voro så aflägset belägne från allmänna landsvägen, eller på så långt afstånd från hvarandra, att postföringen borde flyttas till andra, närmare landsvägen belägna hemman, eller nya postgårdar utses; men dervid hafva endast å trenne ställen i anseende till 3 mils afstånd emellan stationerna för ombytet, samt svår och backig väg, nya postgårdar blifvit föreslagne, samt ett och annat utbyte af gamla postgårdar emot nya ansetts lämpligen kunna ske; hvilken förändring likväl ännu icke är bestämdt afgjord. Vid de genom Kongl. Förordningen den 16 Maj 1827 utsedde fyra Lotsplatser inom Gelleborgs Län äro lotsar anställda, utan något Statens betungande med ersättningar för åt dem lemnad jord, samt Lotsjordebok upprättad och insänd.

Tjugutre *Laga Skiften* hafva blifvit verksällda, hvaraf 16 erhållit fastställelse, som för de öfriga 7 förhindrats, dels af, derom väckte

väckte ännu oafslutade rättegångar, dels ock deraf att tiden för anförandet af besvär emot Skiftes-förrättningarne ännu icke tilländalupit.

Vid Kongl. Skiftes-stadgans tillämpning inom detta Län, och deraf i synnerhet i Helsingland, har det visat sig, att i sådane skifteslag, som hafva många delägare samt vidsträckta och skiljaktiga ägor, ett större antal ägo-skiften till hvarje hemman erfordrats än 12 Cap. 10 § uti nämnde Kongl. Stadga, utan underställning till Ägodelnings Rätt, medgifver. Af denna anledning hafva också vid nästan alla skiftes-förrättningar, bestämmandet af skiftes-antalet måst underställas bepröfvande af Ägodelnings-rätt, jemnlit föreskriften i 12 Cap. 11 §, uti nyssnämnde Kongl. Stadga. Utom det uppskof i skiftet och den kostnad för jordägarne, som här af föranledes, så förfelas äfven det ändamål, som med föreskriften af visst antal ägoskiften är åsyftadt, enär annan föreskrift af Domstolen icke kan lemnas; än att ägorne må läggas i så få skiften, som belägenheten med bibehållande af allas rätt medgifver; och har, i anledning deraf den önskan icke sällan blifvit uttryckt, att stadgandet i detta afseende måtte så förändras, att sådane från inägorna och hemskogarne, ofta på flere mils afstånd skilde utskogar eller så kallade fäbodemarkar, antingen de blifva samfällige eller särskilt stiftade, jemte derinom belägne ägor, icke må anses inbegripas inom det antal skiften, som utan underställning för hvarje hemman äro tillätne. Ehuru inom detta Län å många ställen fordras en reform uti de förutgående skiftes åtgärderna, såsom icke sällan tillkomne utan riktig plan, särdeles där, hvarest den så kallade odaljorden, nyodlingar och odlings-lägenheter, samt skogsmarken, hvar för sig å olika tider och af olika personer blifvit skiftade, har likväl skiftes-åtgärderna ej vunnit fullt förtroende hos allmogen, hvilken anser påbud om utflyttning samt utbyte af gammal jord emot ny eller ouppodlad högst betungande. Det kan emedlertid med visshet antagas att Kongl. Skiftes-stadgan, så vidt den blifver tillämpad, af förrättningsmän, som med erforderlig skicklighet förena nit för sitt yrke, och med försigtighet och urskilning fullgöra deras åligganden, hvar på medborgares rätt och

trefnad i så väsendtlig mån beror, skall äfven för detta Län medföra välgörande verkningar.

Hemmansskyfningar och afsöndringar af jord från hemmanen hafva väl i öfverensstämmelse med de derföre uti Eders Kongl. Maj:ts Nådiga Förordning af den 19:de December 1827 stadgade grunder blifvit verkställda, men hvarken till det antal eller den betydighet att nämnde nådiga förordnings inflytande på Länet i ekonomiskt hänseende, deraf kan eller bör bedömmas; men då den förut medgifne rättigheten, att på viss tid få från hemmanen afsöndra jord, åstadkommit betydliga odlingar å från åbyggnaderna vid hemmanen aflägsen mark, så är det att förmoda, att, genom den nu gifne tillåtelsen att under full ägande rätt få upplåta jord från hemmanen, sådane odlingar skola ännu mera befordras.

Statsbidrag. Beskattningen inom detta Län är icke blott ganska hög, utan äfven ganska ojemn, hvartill, utom det kända förhållandet att jordar, sedan den blifvit med skatt belagd, genom odlingar undergått förändring, bidragit de flere särskilta skattläggningar, som uti den år 1828 i underdånighet afgifne Femårs-Berättelsen omtalas, och af hvilka de äldste voro de lindrigaste; hvarför utan olikhet vid skattebördornas utgörande uppkommer deraf, att åtskillige hemman blifvit i afseende å de derifrån utgående räntor indelte till aflöning åt visse Tjenstemän, åt hvilka de måste utgöras antingen in natura eller efter ett högre lösningspris än markegångspriset. efter hvilket räntorna från de Kronan behållne hemman utgöras. Förändring uti dessa förhållanden vore framför allt önskvärd, och torde äfven vara att hoppas, då Skattejemknings-Kommiténs arbeten hunnit fullbordas och pröfvas. Vid jemförelsen af den nu i underdånighet bifogade tabellen och den år 1828 aflemnade, finnes att summan af Statsbidragen ökat sig med nära 20,000 R:dr Banko, hvilken tillökning härleder sig från ökad folkmängd, nya skattanläggningar, och högre markegångspris än förut.

Kostnaden för *Rustning* och *Rotering* är, på sätt uti den år 1828 afgifne underdåniga berättelsen omförmäles, en af jordbrukarnes största och väsendtligaste bördor, dels genom det sätt hvarpå den

utgöres, och dels genom dess stora ojemnhet uti fördelningen. Rote-jemkningar äro väl inom åtskillige socknar, der storskiften för sig gått, nemligen Bollnäs, Alfta, Jerfsö, Arberå, Undersvik, Mo, Regnsjö, Forssa, Ilsbo, Norrbo, Delsbo, Ljusdahl, Hogdahl och Trönö verkställde till en billig och lika fördelning af roteringen efter skatt inom hvarje socken, och nya roterings-längder i anledning deraf upprättade och till esterrättelse fastställde; men så länge ojemnheten emellan socknarne är så stor, att till exempel uti Rogsta socken till en rote äro anslagne högst 61 och minst 30 öresland, och uti Ugglebo socken deremot högst 10 $\frac{1}{2}$ och minst 4 $\frac{1}{2}$ öresland, måste utgöras en rote, hvilket förhållande oakadt ett mantal i Ugglebo af Gestrikland består af endast 10 öresland och ett mantal i Rogsta af Helsingland af 16 öresland, tillräckligt visar ojemheten uti roteringen, så återstår mycket att i detta fall önska. Allmänneligen önskas också icke allenast en fullständig rote-jemkning som likväl svårigen kan och ej bör äga rum utan en föregången allmän skatte-jemkning, utan äfven till och med lindring uti detta tryckande onus, på det sätt, att de nu extra roterade, och hädanefter tillkommande nya, ständig rotering underkastade hemman, måtte för det inom Länet redan varande rotetalet få ingå, hvarom jag äfven, i sammanhang med frågan om den jemväl, mycket stränga, men ännu ej fastställda extra roteringen, deruti rättelse äfven önskas, hos Eders Kongl. Maj:t i underdånighet gjort anmälan. Emedlertid må till upplysning om roteringen inom detta Län nämnas, att hvar och en af de inom Gestrikland indelte 300 soldat-rotar, består, i medeltal taget, af icke fullt ett mantal, som der innehåller 10 öresland, utan endast af 9 öres- och 7 penningeland, och att hvar och en af de inom Helsingland, der 16 öresland utgöra ett mantal, indelte 900 rotar, består i medeltal räknadt; af endast 18 $\frac{1}{3}$:dels öresland eller 1 $\frac{7}{8}$:dels mantal; hvaremot hvar och en af de uti Länet indelte 205 båtsmans-rotar, i medeltal räknadt, består: i Gestrikland af 2 $\frac{43}{120}$:dels mantal, eller 23 $\frac{7}{12}$ öresland, och i Helsingland, 2 $\frac{4}{13}$:dels mantal, eller 41 $\frac{11}{23}$ öresland. Antalet af de år 1826 föreslagne extra rotar utgjorde 53 $\frac{13}{24}$, för hvilka den privilegierade jordens innehafvare, vid de till underdånig följd

af Eders Kongl. Maj:ts Nådiga föreskrift uti circular af den 24 Mars 1832 med dem hållne sammanträden, enhälligt åtagit sig att, vid inträffande krig i stället för karlar hålla hästar, med förbehåll att för bråkrotar, som ej lämpligen kunde till hela rotar sammanställas, få erlägga vacans afgift.

Skjutsbesväret är äfven ibland de onera, som innehafvare af jorden måste bestrida. Kronoskjutsen är i synnerhet tung derföre, att hästar måste till desse skjutsar, som vanligen gå utmed kusten, der innevånarne njuta lindring uti skjutsbesväret, af orsak att de besväras af inqvartering, deraf de inre socknarne sällan träffas, inställas från stundom icke mindre än 10 à 12 mil från inställelse-platsen belägne socknar, hvarigenom mångfaldige dagsverken för en sådan skjuts gå förlorade, utan att de derföre erhallande skjutspenningar, oaktadt den förhöjning, som å dem blifvit år 1830 beviljad, äro tillräckliga att ersätta de kostnader, som matsäckar åt folket och foder åt hästarne medföra. Genom den nu vidtagne anstalt, att sjöledes till Gefle transportera Wester- och Norrbottens Läns salpeter, är väl, jemte besparing för Staten, en lindring uti skjutsbesväret för Helsingland vunnin; men Gestrikland får ännu i anseende till dess närbelägenhet till Klosters krutbruk, vidkännas tyngden af salpeter-transporterna i hela dess vidd. Då transporten af Båtsmän från och till de öfrige norra Länen ofta fordra Krono-skjutsar, har den önskan länge blifvit uttryckt att sjötransporter äfven måtte vid deras befordrande till viss ort iakttagas, helst tillfälle att dervid begagna ångfartyg nu mera, sedan äfven i Gefle ett sådant finnes, som emot hyra kunde få begagnas, sig erbjuder. Skyldigheten att inställa håll- och reserve-hästar fortfar att vid 29 af de inom Länet befintlige 40 gästgifvare-gårdar utgöras på enahanda sätt, som af ålder varit brukligt; hvaremot vid de öfrige 11 gästgifvare-gårdarne skjutsen är, såsom uti min år 1828 i underdanighet afgifne Berättelse omförmåles, ställd på entrepenad. Försök att vidare befordra entrepenaden vid gästgifvare-gårdarne i afseende å skjutsen hafva flere gånger blifvit under de sista åren gjorde; men hafva, af de uti sista Femårs-Berättelsen anförde skäl, alltid misslyckats.

Politi. Till allmänna ordningens bibehållande äro i Länets anställda 3 Krono-fogdar, 3:ne Lands-fiskaler, och 29 Länsmän; hvarförutan Fjerdingsmän finnas i alla socknar. Sedlighetens vård är åt församlingarnes Pastorer och kyrko-råd uppdragen. Föreningar till befrämjande af nyckterhet äro i flere socknar ingångne, hvaraf åtminstone den verkan förmärkts, att fylleriet icke är i tilltagande, och att den uppväxande ungdomen, hos hvilken exemplet af flere ståndspersoners och i synnerhet presters beslut att aldrig förtära bränvin synes hafva åstadkommit den åsigt, att bränvinet åtminstone icke mera anses för en outhärlig vara, mindre allmänt än förut begagnar nämnde dryck. Undervisnings-verket på landet besörjes af inom socknarne tillsatte skol-lärare, som dels kringvandrande uti byarne och dels uti skolor efter Lancasterska metoden, hvaraf en blifvit år 1328 uti Bergsjö socken af norra Helsingland inrättad, bestrida undervisningen, hvaröfver inseende hålles af kyrkoherdarne. Undervisnings-verk på landet för nyttiga slöjder finnes icke inrättade. Helsovården besörjes af tvenne ordinarie provincial-läkare, som hafva sina stationer uti Gefle och Söderhamn, samt en extra provincial-läkare, som har sin station i Ljusdahls socken af norra Helsingland. Dessutom äro sundhets-nämnder, för den händelse att cholera-sjukdomen skulle uti Riket yppas, uti alla Länets socknar organiserade. För Länets behof är ett hospital i Gefle, ett lazarett och kurhus derstädes, och ett kurhus i Hudiksvall, samt dessutom genom Eders Kongl. Maj:ts Nådiga Bref af den 26 April sistlidne år, ett nytt kurhus och lazarett uti Söderhamn beviljadt för stadens och Helsinglands södra fögderis behof, hvilket utan Statens betungande blifvit endast genom dervarande innevånares sammanskott och dem lemnad rättighet, att dertill få använda stadens och fögderiets kurhus-afgift redan inrättadt. Barnmorskor äro uti de fleste socknar antagne och lönade. Fattig-försörjningen bestrides af hvarje församling för sig särskilt, dels genom de fattiges underhållande och vårdande i fattighus, och dels genom deras vistande vissa dygn hos hvarje hemmans-ägare; och har vid tvist emellan församlingar angående skyldigheten att underhålla från den ena till den andra

församlingen inflyttande personer Kongl. Förordningen af den 5 December 1788 alltid blifvit med noggranhet tillämpad. Öfver efterlefnaden af Kongl. Maj:ts Nådiga Författningar angående gästgifverierne, vakar Krono-betjeningen. Uti 41 socknar af Länet finnas socken-magaziner inrättade, hvilkas fonder utgjorde vid slutet af sistlidne år tillsammans räknade 5,150 tunnor råg och 13,553 tunnor korn, hvaraf dock den största delen är inom socknarne emot ränta utlånad. Vid det till underdånig följd af Eders Kongl. Maj:ts Nådiga Circular af den 17 November sistlidne år med deputerade från Länet, för granskning och bedömmande af föreslagne grunder för socken- eller distrikt-magaziners anläggande, hafva de föreslagne grunderna för magaziner anses för detta Län icke tjenlige; men socken-magazinerna deremot förmenats böra med lämplige förändringar uti det för dem den 8 Aug. 1758 upprättade Reglemente bibehållas. För utödande af rofdjur har inom detta Län præmier blifvit utfästade, hvarom öfverenskommelse sålunda blifvit träffad, att, sedan till följd af Eders Kongl. Maj:ts Nådiga skrifvelse af den 19 Juni 1830 Länets samtliga innevånare blifvit kallade, att höras huruvida de ville, under de vilkor jagt-stadgan innehåller, åtaga sig att till fond för jagt-kassa för Länet erlægga 8 sk. Banko för hvarje mantal och i förhållande dertill för hvarje mindre hemmans-del, så att förmedelst en sådan afgift det kunde blifva möjligt att i skott-penningar för björn, varg och lo, betala en Riksdaler för hvarje skott, hvarigenom en fångad björn, som räknas för tolf skott skulle komma att betalas med 12 R:dr, en varg med 9 R:dr och en lo med 6 R:dr allt Banko, eller ock förbinda sig att genom sammanskott af hvarje matlag, som hade kreatur, för utom skallgång dödade sådane rofdjur erlægga præmier till berörde belopp; så hafva Länets innevånare allmänt förklarat sig icke vilja erlægga den för bildandet af jagt-kassa föreslagne afgift; men deremot förbundit sig, att emot befrielse från skyldigheten att bygga och underhålla varg-gårdar och varg-gropar, genom sammanskott distriktvis erlægga præmier för inom hvarje af de distrikter, hvaruti Länet för sådant ändamål blifvit fördeladt utom skallgång dödade björn, varg och lo, till det föreslag-

na beloppet, och på åtskilliga ställen derutöfver; och är anledning att förmoda, det genom denna öfverenskommelse, som genom Eders Kongl. Maj:ts Nådiga skrifvelse af den 28 December sistlidne år blifvit stadfästad, det åsyftade ändamålet skall vinnas.

6.

Städer.

Gefle. Denna stads innevånare, hvilkas antal år 1827 uppgick till 7,718, deraf 4,836 voro skattskrifne och 2,882 fria från mantal, utgjorde, enligt mantals-längderna, vid 1832 års slut 3,589 af mankön och 4,359 af qvinkön, eller tillsammans 7,948 personer; bland hvilka 2,260 af mankön och 2,743 af qvinkön, eller sammantlagt 5,003, äro skattskrifne och 2,945 befriade.

Folket i Gefle är i allmänhet känt för sedlighet och ett stilla uppförande. Undantag härifrån förekomma väl oftast härflytande från begifvenhet på starka drycker; men de kunna, i förhållande till innevånarnes antal, ej anses särdeles talrika. Några grofva missgerningar hafva under de sista fem åren icke förekommit, och af andra brott har antalet, i jemförelse med folkmängden, icke varit betydligt.

Under perioden af de sista fem åren har icke någondera af stadens näringar företrädesvis varit i tillväxt, men alla hafva någorlunda bibehållit sig; och ehuru åtskilliga concurser under denna tid inom de borgerliga klasserna inträffat, kan dock välmågan, på det hela, icke anses vara i aftagande. Den arbetande klassen saknar här icke tillfälle till arbets-förtjenst, och den fattigdom, som inom denna klass ej sällan träffas, är derföre stundom sjelfvållad, en följd af lättja och dryckenskap. Ofta är den dock förorsakad af olycka, såsom då en husfader faller ifrån och efterlemnar enka och flere späda barn utan förmögenhet. Medelpriset på ett dagsverke, beräknadt från klockan 6 på morgonen till klockan 6 på aftonen, kan anses vara tjugufyra skillingar Banko.

Gefle Stads hufvudnärningar äro *handel och sjöfart, skeppsbyggeri, handtverkerier och fabriker, fiske och jordbruk.*

Bland dessa näringar fortfara *handeln och sjöfarten* att för denna stad vara af mestå vigt. Föremålet för stadens handel är, dels att bereda den kringliggande orten afsättning för de ansefliga kvantiteter af jern och trädvaror, som den framalstrar, dels att förse denna Orts innevånare med deras behof af spanmål, salt, fiskvaror och kramgods. Betydliga kapitaler äro nedlagde särdeles i skeppsredning och exporthandel, och genom dessa näringsgrenar lemnas en lönande sysselsättning åt ett stort antal personer både i staden och dess granskap, så att Gefle stad onekligen bör anses vara af väsendtlig nytta för landet.

Exporten utgöres hufvudsakligast af stångjern och manufaktur-smide, bräder (nästan uteslutande af tre tums tjocklek), samt nederlagssalt. Af desse artiklar hafva, efter ett medium, för de fem sistförflutna åren, 1828—1832, årligen till utrikes orter skeppats:

Stångjern. skepp:d.	Manuf. smide. skepp:d.	Bräder. tolfter.	Salt. tunnor.
28,724.	631.	13,412.	2,331.

Till jemförelse upptages hvad exporten af enahanda varor under de fem nästförutgångna åren, eller 1823—1827, per medium för året, utgjorde nemligen

20,922.	357.	18,556.	2,990.
---------	------	---------	--------

Till inrikes orter hafva under de fem sistförflutna åren, per medium afgått:

Stångjern. skepp:d.	Manuf. smide. skepp:d.
13,669.	711.

Under de fem nästförutgångna åren, eller 1823—1827, utgjorde skeppningen till inrikes orter, per medium för året

15,710.

645.

Af

Af de väsendtligaste artiklar, som för öfrigt utgjort föremål för skeppningen till inrikes orter, hafva under de sista fem åren per medium årligen blifvit afsände: 138,851 z kardustobak, 8149 alnar segelduk, 17,910 kannor ätticka och 4,608 z toppsocker.

Till upplysning i afseende på importhandeln, upptages här medelbeloppet af de förnämsta utländska varor, som under de fem sista åren till Gesle årligen inkommit, nemligen:

Salt, direkte från utrikes orter	18,212 tunnor.
Medium af införseln under åren 1823—1827 var för året	18,141 dito.
Tobaksblad och stjelk för härvarande tvenne Tobaksfabriker, till det mesta från utri- kes orter	249,968 z
Införseln under åren 1823—1827, utgjorde per medium för året	293,281 z
Rått socker för härvarande Sockerbruk, till största delen från utrikes orter	160,873 z
Under åren 1823—1827 infördes deraf årligen per medium	145,480 z
Kaffe, till någon del från utrikes platser, men till vida betydligare belopp från inri- kes orter	60,888 z
Medium af införseln under åren 1823—1827 var för året	46,349 z
Hampa, direkte från utrikes orter	497 $\frac{2}{3}$ skepp:d
Linfrö do . . . do	1,393 tunnor.
Torr fisk, dels från utrikes, dels från inri- kes orter	10,163 $L\text{z}$
Vin, till någon del från utrikes orter, men till största delen från inrikes	7,654 kannor.
Utländsk spanmål infördes under åren 1830, 1831 och 1832 till ett sammanräknadt be-	

lopp af 14,255 tunnor. Af spanmål från inrikes orter hafva under åren 1828—1832 per medium årligen ankommit	22,259 tunnor.
Under åren 1823—1827 utgjorde samma införsel per medium årligen	23,530 d:o.
Brännvin har, under de fem sista åren, från inrikes orter årligen ankommit till ett medelbehof af	50,390 kannor.
hvaremot införseln af denna vara under åren 1823—1827 per medium årligen endast utgjorde	26,860 d:o.

De hufvudsakligaste artiklar, som för öfrigt blifvit införde, hafva varit strömming, sill, väfnader, arrac, m. m.

Tulluppbörden i Gefle har under de fem sista åren per medium årligen utgjort 84,957 Riksdaler Banko; och stads-kassans inkomster genom afgifter på handeln och sjöfarten hafva, efter ett medium för samma tid, årligen utgjort 10,441 Riksdaler Banko.

Under den ifrågavarande perioden har, likasom under de förutgångna åren, värdet af de direkte till utrikes orter exporterade varor vida öfverstigit värdet af hvad derifrån inkommit, så att då t. ex. år 1832 det förra utgjorde 710,000 Riksdaler Banko, uppgick deremot det sednare till endast omkring 160,000 Riksdaler samma mvnt. Anledningen till detta förhållande är, på sätt förut blifvit anmärkt, att icke blott angränsande städer, utan äfven denna stads egna minut-handlande, hämta sina behof af specierier och kramvaror från Stockholm, i stället att för deras införskaffande, begagna den utväg, som Gefle stads vidsträckta sjöfart ofelbart kunde lemna.

Af förestående uppgifter visar sig, att jernskeppningen från Gefle under de sista fem åren tillvuxit, hvartill orsaken varit en ökad export på Amerika, der likväl jernpriserne nu mera så fallit, att laddningar, som sistlidne höst ditsändes, icke utan svårighet kunnat till ganska nedsatta priser afyttras. Deremot har brådskeppningen under sednare åren aftagit, en följd af de höga umgålderne och det låga priset på afsättningsorterna och deribland i synnerhet England.

Ehuru betydliga kvantiteter spanmål ännu årligen sjöledes ankomma till Gefle, som till väsendtlig del dermed förser de kringliggande Bergslagerne, uppgår likväl införseln af denna vara icke på långt när till samma belopp som i fornda tider, utan synes vara i ett successivt aftagande. Orsaken härtill igenfinnes dels i tilltagande odlingar inom Bergslagsorterna, dels i den, under sednare tider mer och mer ökade tillförseln landvägen ifrån de angränsande sädesrika provinserne Upland och Westmanland, hvilken det hufvudsakligen bör tillskrifvas, att, under de sista årens partiella missväxter, spanmåls-priserne i Gefle, ehuru i allmänhet något höga, likväl varit mindre underkastade fluktuationer, än på de flesta andra orter i Riket. Under åren 1828, 1829 och 1830 har bränvins-införseln till Gefle varit betydligt större än under de förutgångna åren, hvartill orsaken synes hafva varit det öfverflöd å denna artikel, som de trenne förstnämde åren, under låga spanmåls-priser, uppkommit i de södra provinserna, och för hvilket man sökt afsättning i de mindre sädesrika norra landskapen.

Vid 1832 års slut ägde Gefle stads invånare 105 fartyg, tillsammans innehållande något öfver 7,600 läster. Af dessa användes till utrikes fart 57 stycken af tillsammans 6,462 $\frac{16}{20}$ läster till inrikes fart 20 stycken utgörande 640 $\frac{14}{100}$ läster, samt till strömmingsfiskes idkande i Norrbotten, 28 stycken fiskerskapet tillhöriga så kallade haxar eller jakter, af tillsammans 500 $\frac{1}{4}$ läster. Bland de till inrikes fart begagnade fartyg är ett handelshuset D. Elfstrand & Comp. tillhörigt ångfartyg af 80 hästars kraft och 16 $\frac{89}{100}$ lästers drägt, som under sommaren 1832 började göra resor mellan Gefle och Stockholm, och hvilket ofelbart blifver af väsendtlig nytta för denna ort, genom den, af behovet högeligen påkallade, lättare kommunikation med hufvudstaden, som derigenom beredes.

Vid härvarande tvenne skeppsvarf hafva under de fem sista åren 20 fartyg af tillsammans 2,172 läster blifvit dels nybyggda, dels förbyggda.

Utrikes sjöfarten idkas hufvudsakligen på England, Spanien, Norra Amerika och Ryssland; den inrikes handels-kommunikationen underhålles i synnerhet med Stockholm, der ortens produkter till

betydlig del afsättas och der dess behof af specerier med mera hufvudsakligen hämtas, samt till någon del äfven med Norrköping, Malmö, Landskrona, Götheborg och de Bottniska städerna.

Antalet af stadens handlande vid 1832 års slut utgjorde 100, och af skeppare, som äger burskap på utrikes sjöfart, 88; men af de förra voro många, som icke hade någon rörelse; och ibland de sednare funnos flere, som åntingen saknade sysselsättning eller seglade som styrmän.

Under de sista fem åren har konjunturen för Gefle stads handel och sjöfart icke varit gynnande. De betydliga hinder och föruster, som under de tvenne sednare åren tillskyndades sjöfarten i allmänhet, genom de i nästan alla länder vidtagne stränga quarantaines-anstalter emot choleraan, måste i synnerhet kännbart drabba Gefle Stads handlande, i den mån nämnde yrke utgör hufvudföremålet för deras verksamhet. Oaktadt den på sednare åren ökade jernskeppningen på Amerika, anses stadens utrikes handel, i det hela betraktad, icke hafva varit lönande; hvaremot fraktfarten emellan utrikes orter någorlunda bibehållit sig, och stundom beredt stadens skeppsredare någon förmån, samt således bidragit till underhållet af stadens betydliga handelsflotta, hvilken eljest i många år öfverstigit behofvet för dess activa handel, inrikes handels-kommunikationen anses i sednare tider hafva något tilltagit.

Bland olägenheter, som särskilt besvära Gefle stads sjöfart och för stadens handlande försvåra möjligheten, att täfla med de sydligare stapel-städernas, förekommer, utom det större afståndet från afsättnings-orterna, den omständighet, att om våren, is från Bottniska viken, af den under nämnde årstid vanligen uthållande nordostliga vinden, indrifves i den vik, som bildas af den utanför stadens inlopp belägna Gräsön, och derstädes ofta en längre tid kvarligger och stänger inloppet, så att seglationen från Gefle stundom icke kan börjas förr än 3 till 4 veckor sednare än Stockholms; såsom exempel hvarpå kan anföras, att farten från Gefle år 1828 icke blef öppen förr än den 26 Maj och år 1829 icke förr än den 29 i samma månad. En annan olägenhet, likaledes af mycken vikt, är den

mer och mer tilltagande uppgrundningen af stadens hamn, hvartill orsaken är dels den sand och de öfriga ämnena, hvilka Gefle-ån medför och vid sitt utlopp i Gefle-viken afsätter, dels bottnens lösa beskaffenhet i sjelfva viken, hvarigenom bankar lätt bilda sig och minska djupet. Följden häraf är, att ehuru betydliga utgifter årligen användas på muddringar, större fartyg likväl icke kunna börja sin lossning eller sluta sin lastning inne i hamnen, utan måste ligga ute på redden, på omkring en half sjömil afstånd från bryggan; hvarigenom arbetskostnaden naturligtvis måste ansenligen ökas. Anstalter till hamnens förbättrande hafva derföre i Gefle länge utgjort ett angeläget föremål för omsorg.

I handtverkerierne hafva under de sistförflutna fem åren några anmärkningsvärda förändringar icke ägt rum. Antalet af handtverkare vid 1832 års slut utgjorde 138, af hvilka likväl några voro utan sysselsättning. En och annan handtverkare synes visserligen hafva temligen liflig rörelse, så att något, om ock icke betydligt, öfverskott årligen kan uppläggas; men de fleste tyckas af sin handtering icke kunna förvärfva mera, än som jemt erfordras för en tarflig bergning.

Följande fabriker och manufaktur-inrättningar finnas dels i staden och dels på dess område, nemligen:

En segelduksfabrik med 39 mantalsskrifne arbetare.

Ett sockerbruk 6 d:o.

Tvenne tobaksfabriker af hvilka

den ena inrättades 1829	37 d:o.	10 ej mantalsskrifne.
-------------------------	---------	-----------------------

Ett linoljeslageri	1 d:o.	1 d:o.
------------------------------	--------	--------

En linneväfnads-fabrik	4 d:o.	1 d:o.
----------------------------------	--------	--------

En klädesfabrik	3 d:o.	3 d:o.
---------------------------	--------	--------

En kortfabrik	1 d:o.	— —
-------------------------	--------	-----

Årliga tillverkningen per medium för de fem sista åren har utgjort:

Vid segelduksfabriken 38,621 alnar segelduk.

Medium för åren 1823—1827 var . . 51,677 d:o.

Vid sockerbruket 101,332 & socker och sirap.

Medium för åren 1823—1827 var . 65,670 d:o.

Vid begge tobaksfabrikerne . . 221,324 z div. tobak och snus.
 Medium för åren 1823—1827
 vid den ena tobaksfabrik,
 som där fanns, utgjorde . . 293,620 dito.
 Vid linoljeslageriet 830 kannor.

Linneväfs-fabriken, klädes-fabriken och kortfabriken äro under sistlidet år anlagde, och deras tillverkningar för samma år voro följaktligen af föga betydenhet.

Trenne glasmästare hafva privilegier på spegelfabrik, men deras tillverkning har varit ganska ringa.

Ett tegelbruk, som i flere år drifvits, blef, i anseende till dess otjenliga läge inom staden, sistlidet år nedlagdt. Deremot anlades år 1830 på stadens område ett annat tegelbruk, som sedermera oafbrutet drifvits och der 2 personer äro mantalsskrifne.

För öfrigt äger staden följande husbehofs-inrättningar, nemligen: ett utom staden beläget bränneri, der stadens bränvinsbrännings-rättighet uti ett sammansatt verk utöfvas, och hvars afkastning lemna det hufvudsakligaste bidraget till fattigförsörjningens bestridande; en sågqvarn och tvenne tullmjölqvarnar.

Af förestående uppgifter angående fabrikerne synes, att tillverkningen vid sockerbruket under de sista fem åren ökats; men att deremot segelduksfabrikens minskats; äfvensom att de nu varande tvenne tobaksfabrikerne tillsammans under nämnde tid tillverkat vida mindre, än den ena fabriken ensam under de fem nästförutgångna åren; hvartill anledningen torde igenfinnas deri, att sedan flere dylika fabriker blifvit under sednare åren anlagde, utan att afsättningstillfället i samma förhållande ökats, tillverkningen, som sålunda måste delas på flere händer, naturligtvis blifvit för de äldre fabrikerne något inskränkte.

Fiske, egentligen af strömming, har från äldre tider för Gefle utgjort en betydlig näringsgren och utöfvas af en särskilt borgerlig Societet, som år 1832 ägde 131 medlemmar, af hvilka likväl några icke hade någon rörelse. Strömmingsfisket idkas till största delen i de norra provinsernes fiskehamnår, dit de fleste af stadens fiskare

vid sommarens annalkande på egna små fartyg begifva sig, och hvarifrån de om hösten återvända med sin fångst. Af en del fiskare utöfvas fisket i stadens skärgård eller andra närbelägna fiskehamnar.

Medelbeloppet af den strömming, som af stadens fiskare årligen blifvit under de sista fem åren hemförd, har utgjort 4,358 tunnor, och medelpriset under samma tid har efter markegång varit elfva Riksdaler sex skillingar fem runstycken Banko för tunnan. Efter medium för de fem nästförutgångna åren, utgjorde årliga införseln 4,209 tunnor och markegångs-priset tio Riksdaler elfva skillingar två runstycken Banko för tunnan. Här af synes, att ehuru fångsten under den sistförflutna perioden något tilltagit, priset å varan likväl stigit; men förmånen af detta förhållande hafva likväl icke alla fiskeri-idkare fått skörda; ty då en del af dem haft god fångst, hafva deremot andra fångat litet eller intet; hvarföre äfven, under det några kunnat, vissa år, upplägga någon besparing, andra deremot under sednare åren kommit på obestånd. Så väl i Gessle ån, som i Testebo ström, på stadens område, idkas lax-fiske, hvars afkastning icke kan med säkerhet uppgifvas, men hvilket under sednare åren icke varit särdeles gifvande.

Jordbruket på den staden tillydande jord fortfar att i allmänhet bedrifvas med mycken sorgfällighet. Då nästan alla till odling tjenliga lägenheter å stadens mark på närmare håll redan blifvit upptagne, hafva några odlingar af betydighet under sednare åren icke ägt rum. Af den donerade jorden är, på sätt förut blifvit anmaldt, en del anslagen till lönings- eller pensions-jord åt stadens civila och Ecclesiastika Embets- och Tjenstemän eller deras enkor, en del upplåten till äldre Borgare, och en del närmast invid staden använde till kålhagar, hvilka äro fördelade uti en myckenhet smärre lotter, så att de flesta hushåll i staden erhållit hvar sitt lilla land, der potatis och andra jordfrukter odlas. Ehuru sådes-skördarne på stadens jord merendels äro goda, utgör dock spanmåls-produktion icke hufvud-föremålet för stadens jordbruk; utan detta åsyftar i synnerhet att bereda en ymnig foder-tillgång, till framfödande af det för staden nödiga antal kreatur, och stundom äfven till afsättning åt

kringboende allmoge, som, vid inträffande svag hö-skörd, ej sällan på våren nödgas anlita stadsboerne om hö för sina dragare.

Lin, hampa och tobak odlas icke på stadens jord.

Några särskilda prohibitiva författningar till förmån för denna stad finnas icke.

I afseende på de stats-bidrag, som af staden utgöras, åberopas bifogade tabell, enligt hvilken uppskattnings-värdet å hus, tomter, verk och inrättningar blifvit sedan år 1828 ökad med 111,650 R:dr och summan af alla stats-bidrag från staden utgör 65,000 R:dr eller nära 5000 R:dr Banko mera än då sista Femårs-berättelsen i underdånighet afgafs, och som endast ökat bevillningen för person och egendom, hvaremot den för borgerlig näring minskats.

Utskylderne hafva icke utan svårighet kunnat indrifvas, och afkortningar för fattigdom hafva ej sällan förekommit.

Bland allmänt nyttiga anstalter torde böra nämnas den öfverenskommelse, angående ständig patrullering nattetid till förekommande af eldsvådor, som i början af år 1829 emellan stadens innevånare träffades, och hvilken sedermera, nitiskt vid makt hållen, lemnat en väsendtligen ökad trygghet emot eldfara.

En måttlighets-förening blef under sistlidet år här i staden inrättad; och antalet af krogar, som år 1827 utgjorde 38, är nu mera inskränkt till 17.

Undervisningsverk i Gefle äro: ett Gymnasium, en högre Lärdoms-skola, en så kallad Elementar-skola (för ynglingar, som ämna ingå i handel eller andra näringar), samt tvenne Vexel-undervisnings-skolor. Elementar-skolan och den ena Vexel-undervisnings-skolan äro, på sätt förut blifvit anmaldt, stiftade genom enskilda medborgares frikostighet.

Genom testamente har affidne Handels-kassören i Stockholm Joachim Ternberg anslagit $\frac{7}{32}$ delar af sin qvarlätenskap till inrättande af en skola i Gefle för fattiga barn. En fond af 22,843 R:dr 16 sk. Banko har härigenom erhållits, men den tillämnade stiftelsen har ännu icke hunnit komma till verkställighet.

Länets lazarett och hösital samt kurhuset för Gestrikland äro belägne i Gefle, der sjukvården skötes af en stads-läkare och en stads-kirurg; hvarjemte provincial-läkaren i Gestrikland, samt för närvarande äfven regements-läkaren vid Helsingeregemente, här äro boende.

Den allmänna fattigvården i Gefle besörjes af en Direktion, hvilken, genom de i stadens distrikter tillsatta uppsyningsmän, erhåller säker kännedom om de nödlidande och om dessas större eller mindre behof af understöd. Denna angelägenhet skötes i allmänhet med nit; men antalet af behöfvande har i sednare tider så tilltagit, att de för fattig-försörjningen anslagna tillgångar blifvit otillräckliga, och nya tillskott måste för detta ändamål anskaffas. Bland särkilta välgörenhets-anstalter förekomma: en sjömans-huset tillhörig kassa, hvarifrån understöd årligen tilldelas ålderstigne eller bräcklige skeppare och sjömän samt deras enkor, en barnhus-inrättning, en enkehus-kassa och en af musik-amatörer samlad fond för Pauvres Hontoux. Likaledes finnes en år 1824 inrättad sparbank, hvars stiftelse i första rummet bör tillskrifvas en nu mera bortgången patriotisk medborgare, som till grund-fond för densamma gifvit 2,000 R:dr Banko. Denna inrättning, som medfört väsendtlig nytta, har under sin fortgång tillvunnit sig mer och mer förtroende hos allmänheten; och dess sammanlagda fond utgjorde vid 1832 års slut 32,069 R:dr 12 sk. 3 rst Banko.

Söderhamn. Uti denna stad uppgår folkmängden, enligt de år 1832 uppgjorde mantals-längder till 1501 personer, hvaraf 931 äro mantalsskrifne och 570 mantalsfrie. Hela folkmängden har på de sista fem åren ökat sig med allenast en person.

Den idoghet och flit som i synnerhet bland qvinnorna inom denna stad varit allmänt rådande, bibehåller sig väl ännu, men till mindre båtnad för dem, emedan de betydligen minskat sina väfnader, hvaraf mindre förtjenst varit en gifven följd. Ibland handels- och handtverks-klasserna klagas öfver minskadt tillfälle till förtjenst, och af fiskerskapet öfver misslyckade fisken; i anledning hvaraf det

med visshet kan antagas, att inom staden i allmänhet råder mindre välmåga än förut. Handel och handtverk och strömmings-fiske äro stadens hufvudsakliga näringsfång.

Antalet af de personer som äga rättighet, att i staden handla, uppgår till 30, af hvilka likväl endast hälften idka rörelse. De öfrige femton äro dels enkor efter handlande, och dels af sig komne handlande, som bibehållit sin burskap. Till biträde vid handeln äro anställda 22 betjenter och lärlingar.

Till utrikes sjöfart hafva 7 fartyg af tillsammans $521\frac{48}{100}$ lästers drägt, och till inrikes sjöfart 5 fartyg af tillsammans $135\frac{54}{100}$ lästers drägt, blifvit, utom jakter och större båtar för transporter af bräder, malm och tackjern, begagnade.

Under de sista fem åren har i medeltal, utskeppats: 1,042 tolfter 3 tums och 555 dito 2 à $1\frac{1}{2}$ tums bräder, och 170 st. bjelkar, och dessutom hvarje af de 2:ne sist förflutna åren 1,825 skepp:d stångjern; samt till inrikes orter afyttrads: 783 tolfter 3 tums bräder; 471,598 alnar gröfre och finare väfnader; 1,848 L& lin; 52 L& smör och 43 L& garn; varande de inom staden tillverkade och på åtskillige inrikes orter afyttrade väfnader uppgifne att utgöra tillsammans 49,420 alnar.

Från utrikes orter hafva per medium årligen inkommit: 4463 tunnor salt och 496 tunnor linfrö; hvarförutan från inrikes orter per medium årligen bekommit: 3,253 tunnor råg, 2,783 tunnor korn, 765 tunnor malt, 102 tunnor ärter, 375 tunnor salt, 10,615 & caffe, 14,305 & socker, 3,131 & rull-tobak och 1,150 & kardus-tobak.

Utom ofvannämnde på utrikes orter afsände stångjern, har på stadens våg per medium årligen inkommit stångjern och manufaktur-smide till ett belopp af 9,692 skepp:d, som blifvit vid Woxna, Kihlafors, Svabens verk, Furudahls och Dahlfors bruk tillverkad, och hvarmed stadens handlande icke haft annan befattning än att såsom kommissionärer det emottaga och afsända.

Handeln med trädvaror har de sednare åren betydligt minskats hvartill orsaken är det låga pris, hvarefter sådana varor å utländska orter betalas. Handeln anses äfven med andra varor numera vara mindre förmånlig än förut; hvilket förhållande anses härleda sig deraf, att städernas handlande lida intrång af de på åtskilliga ställen å landet bosatte victualie-handlande.

Inom staden finnes inga fabriker; och under Hallrätten lyda i staden ej andra än fem färgare med 3 gesäller och 5 lärningar; en läder-fabriks-idkare med en gesäll och en lärning; en spegel-fabrikör, som tillika är glas-mästare; en urmakare med en lärning; och en linne-damast-väfvare; hvarför utom i staden finnas 70 handtverkare under skrå; hvilka sysselsätta 28 gesäller och 19 lärningar. Af dessa handtverkare äro 19, nästan utan allt arbete och följaktligen mer och mindre nödställda. De öfrige äro i allmänhet uti knappa villkor, och skulle icke berga sig om ej deras hustrur, genom tillverkning och försäljning af väfnader ökade deras inkomster.

Strömmings-fiske idkas uti fjärdarne utanföre staden af 64 fiskare och dessutom några af sig komne handlande och handtverkare, som fordom deraf haft en god inkomst; men på sednare åren har det varit en mindre lönande näring. Strömmings-fångsten har under de fem sista åren i medeltal endast uppgått till det obetydliga beloppet af 440 tunnor saltad strömming, som icke varit tillräcklig ersättning för kostnaden och arbetet dervid.

Uti staden är en källare, som tillika är gästgifvare-gård, samt 6 tillätne krogar.

Stads-kassans inkomster genom afgifter på handeln och sjöfarten hafva under de sista fem åren i medeltal utgjort circa 708 R:dr B:ko årligen.

Under de fem år som min år 1828 i underdånighet afgifne berättelse omfattade, uppgick beloppet af de väfnader som af kvinnorna uti Söderhamn årligen tillverkades i medeltal till 90,000 alnar; men enligt de uppgifter som nu inkommit, uppgår beloppet af tillverkade väfnader för hvarje af de sista fem åren, såsom omförmäldt

är till icke mera än 19,420 alnar, hvilken betydliga minskning uti tillverkningen tillskrifves det låga pris, hvarefter liuneväfnader de sednare åren blifvit betalte.

Den åt staden donerade jord, utgörande 314 tunnland och 16 kappland, samt den af stadens innevånare ägande jord ungefärligen 500 tunnland, skötes väl och lemnar i allmänhet god afkastning i säd, till odlande hvaraf 10 tunnland årligen är såsom öppen åker begagnad, samt hö, af hvilket sistnämde ett icke obetydligt be-
lopp skördas.

Nyligen har uti staden blifvit uppbygd en större skolhus-byggnad, som jemte behöflige rum för lärarena, innehåller tvenne lärosalar, hvaraf en begagnas af äldre gossar, hvilka af stadens komminister njuta undervisning uti kristendom med flere nödige stycken, och den andra begagnas af yngre barn, af begge könen, som efter Lancansterska metoden der undervises af en prestman.

Å stadens fattighus har i medeltal årligen varit intagne 12 personer, som derstädes bott, samt njutit föda och vård; hvarförutan 15 personer der hvarje middag bespisas, och 30 personer derifrån njuta mer och mindre underhåll, för hvilket allt kostnaden under de sista fem åren betydligen ökats.

Stadens sjukhus med fyra särskilta rum och flere sängar begagnas nu af så väl staden som Helsinglands södra fögderi, om hvars gemensamma kurhus och lazarett förut är taladt.

Helsovården besörjes af en Stadsläkare, som tillika är Bataljonsläkare vid Helsing Kongl. Regemente.

Särskilte prohibitive författningar till förmån för staden finnas icke.

Hudiksvalls sjö- och stapelstad, belägen vid Bottniska viken emellan 2:ne fjärdar, som äro förenade medelst en genom staden löpande kanal och för öfrigt omgifven af höjder, har ett sundt läge och god hamn, hvilken likväl genom uppgründning de sednare åren börjat försämras. Till rensning af densamma har derföre en mudderpräm blifvit anskaffad, hvilken årligen med fördel begagnas.

Den öfver staden upprättade, i sista Fem-årsberättelsen omnämnde nya plan-karta har väl icke ännu vunnit Kongl. Maj:ts Nådiga fastställelse, men emedlertid äro å det tillökta området flera tomter utsynte och redan bebyggde samt inom sjelfva staden åtskilliga nya byggnader uppförde. Alla stadens publike byggnader och de flesta eller åtminstone betydligare enskilte hus äro, till ett sammanräknadt värde af 180,400 Riksdaler Banko, försäkrade i städernes allmänna Brandförsäkringsverk.

Förhållandet med stadens donerade jord och sättet huru densamma begagnas, har, sedan förra berättelsen afgafs, ej undergått någon förändring.

Stadens folkmängd, som år 1827 var 1758 personer, har de sednare fem åren ökats med 42 och utgjorde nästlidet år 1800 personer, hvaraf 1145 voro mantalsskrifne och 655 mantalsfrie.

Handel, handverk och strömmingsfiske fortfara, att vara stadens hufvudsakliga näringsfång.

Handeln som ej är klassificerad drifves af 29 handlande i 26 öppna bodar, med biträde af 36 handels-betjenter och lärningar.

Handtverks-rörelsen idkas för närvarande af 1 bokbindare, 3 färgare, 2 karduanmakare, 2 garfvarer, 2 glasmästare, af hvilka den ena tillika är spegel-fabrikör, 3 guldsmeder, 1 gördelmakare, 5 hattmakare, 1 kakelungsmakare, 1 målare, 2 repslagare, 1 sadelmakare, 5 skomakare, 8 skraddare, 3 smeder, 2 snickare, 2 svarfvarer, 1 sämskmakare, 1 tenngjutare och 1 urmakare, med 28 gesäller och 39 lärningar.

Fiskare, som å denna näring innehafva burskap äro inalles 132.

Härförutan finnes, en privilegierad snus- och tobaks-fabrik, som drifves med 10 äldre och yngre arbetare och hvars tillverkning sist förflutne fem år uppgått, per medium beräknadt, till 7,500 R:dr Banko, 1 källarmästare och 6 krögare, 1 sveitzer- och 2 brödbagare, 2 slagtare och en åkare.

Sedan flera år tillbaka hafva åtskillige handlande, för närvarande 10 stycken, under benämning: Hudiksvalls handels-kompani, ingått särskilt bolag till idkande af utrikes sjöfart, hvartill af bemälte handlande likväl endast tvenne fartyg det ena om 129 och det andra om 80 läster begagnas. Af de öfrige 5 fartyg, som af stadens innevånare äges, användes 4 för kommunikationen emellan inrikes orter och det femte tillhörigt kofferdikapitenen Schvartz för utrikes fraktesor.

Salt och linfrö, de enda artiklar, som direkte ifrån utrikes orter införskrifvas och en eller annan last bräder, som härifrån exporteras, utgöra stadens hela utrikes handel.

Den inrikes åter, består hufvudsakligen i uppköp af ortens linneväfnader, bulldan, foderväf och bollstervar samt lin och garn, hvilka varor till en del afsändes till Sala marknad, men för det mästa afyttras i Stockholm, dit de sjöledes afgå och hvarifrån ortens behof af spanmål, bränvin och andra handels-varor hemförskaffas.

Genom årligen ökad antal handlande sprides förtjensten på flera händer, dock utan att handeln i det hela kan anses hafva vunnit någon annan förkofran än den, som vissa år tillfälligtvis kunnat beredas genom lifligare afsättning af spanmål och väfnader; hvilket nedanstående uppgift å de hufvudartiklar, hvarmed handeln egentligen bedrifves och hvilka under sist förflutne fem år härifrån afgått och hit ankommit, närmare upplyser:

	1828.	1829.	1830.	1831.	1832.
<i>Afgångne varor.</i>					
Garn, linne — härfor	4,247	3,928	10,895	11,257	9,604
Lin, ohäckladt, eller häckladt — LK	858	1,563	2,577	968	967
Väfnader, linne, alla slag, alnar	640,671	944,796	1,744,013	879,304	992,030
Säckar, buldans — stycken	3,809	8,564	9,000	6,058	7,203

	1828.	1829.	1830.	1831.	1832.
oberäknadt hvad som landvägen afgått och hvilket per medium kan antagas till 12,000 härfvor garn, 200 <i>L&Z</i> lin, 500,000 alnar väfnader och 5,000 bulldanssäcker.					
<i>Ankomne varor.</i>					
Bränvin — kannor . . .	61,295	33,688	43,193	29,067	20,018
Caffe — <i>Z</i>	18,461	15,847	23,007	22,620	26,133
Spanmål, råg — tunnor .	3,945	2,601	2,757	2,905	3,344
korn — dito .	3,421	1,234	1,586	2,398	6,316 $\frac{1}{2}$
hafra — dito .	245	10		296	3,607
malt — dito .	1,579	832	847	1,046	1,487
ärter — dito .	461	95	212		776
Mjöl af råg — <i>L&Z</i> . . .	12,522	8,354	10,954	15,343	16,682
hvete — dito . . .	3,214	2,488	1,899	2,416	3,176 $\frac{1}{2}$

I anseende till handeln med kram- och speceri-varor klagas allmänt öfver trög afsättning, hvartill orsaken vill tillskrifvas dels den mängd gårdfari-handlande Vestgötar, som med sina varor öfversvämma orten, dels ock ett öfverflödigt antal å landet antagne victualiehandlande.

Samma klagan föres äfven af handtverkare i anseende till det intrång, som i deras yrken dem tillskyndas af så kallade gerningsmän eller sockne-handtverkare.

Strömmings-fisket idkas, dels å de staden donerade i öppna sjön, 4 mil söder ut, liggande Agö öar, och dels å den lika långt norr

ut belägna, äfven staden donerade, Bålsön, som genom ett bredare sund är afsildt från fasta landet eller Arnön, vanligen benämndt Hornslandet, inom Rogsta socken, hvarest å så kallade Kuggöarne och Hölick flere af stadens fiskare om sommaren jemväl äro bosatte och begagna fiske, emot till Iggesunds bruk såsom strandägare, erläggande årligt arrende, hvilket förflutne år varit bestämdt till sextio tunnor saltad strömming, Strömmings-fisket, för en och annan af fiskerskapet någorlunda indrägtigt, men för andra åter, så ringa, att de för sommaren ej kunnat deraf lifnåras, har, förflutna fem år i det hela beräknadt, varit under medelmåttan, hvarigenom de svaga vilkor i hvilka denna klass af Borgerskapet förut sig befunnit, blifvit ännu mera försämrade. Fångsten af strömming afsattes till betydlig del i Gefle i utbyte mot spanmål, som der för lindrigare pris erhålles.

Vid de årliga vintermarknaderna i Jannari och Mars månader hitföras till försäljning af Allmogen från Jemtland och Medelpad betydliga quantiteter af victualievaror, såsom torrfisk, sill, saltadt fläsk och lax, men för öfrigt är tillförseln af lifsmedel högst inskränkt, och de flesta tider af året alldeles ingen.

Arbetslönerna utan afseende på högre eller lägre spanmålspriser äro årligen enahanda; sommartiden minst 32 sk. Banko.

Utom den i staden varande högre lärdoms-skola, hvarvid 5 lärare äro anställda har staden enskilt vexel-undervisnings-skola, der undervisningen af en prestman besörjes. Antalet af barn, som begagna sistnämde skola uppgår till 100.

Fattig-försörjningen handhafves på sätt förra berättelsen upptager, af en i sådant afseende tillsatt särskilt Direktion. 7 à 8 fattighjon njuta å stadens fattighus ständigt underhåll. Dessutom erhålla 5 personer årligt understöd i penningar; och utdelas under vintermånaerne soppa och bröd åt ett bestämt antal personer, hvilket förflutna åren varit omkring 40.

Sjukvården bestrides af en läkare, som af staden lönas och hvilken tillika emot särskilt ersättning, innehar befattning; såsom läkare vid det för norra delen af Länet härstädes inrättade kurhus.

Sta-

Staden är roterad för 10 ordinarie, och 3 extra ordinarie hätsmän.

Stads-kassans inkomster, anslagna till Magistratens och öfrige tjenstemäns aflöning samt andre förefallande behof bestå af vretskatt, tomtören, kålsängs-afgift, hamnumgälder, mätare- och packare-penningar, tolag m. m., har sistlidet år uppgått till 3400 R:dr Banko, hvaraf särskilt å handeln och sjöfarten 1,696 R:dr.

Af handels-societeten härstädes har till understöd för behöfvande af dess medlemmar blifvit år 1830 inrättad och den 12 Februari 1831 af Kongl. Maj:t i Nåder fastställd en pensions-anstalt, hvars fond, redan uppgår till 2,666 R:dr 32 sk. Banko, och utdelas, af årliga räntan, 120 R:dr 20 sk., såsom pension åt fyra enkor och 20 R:dr såsom gratifikation åt en ofärdig flicka.

Särskilte prohibitive författningar till fördel för staden finnas icke.

I afseende å statsbidragen åberopas sluteligen tabellen, enligt hvilken uppskattnings-värdet sedan 1828 ökat med 28,000 R:dr, egentligen å hus och tomter; varandes bevillningen, likasom i Gefle, ökad för person och egendom, men minskad för Borgerliga rörelsen. Summan af stadens alla statsbidrag utgör nu 7,738 R:dr.

Gefle Slott å Lands-Kansliet och Lands-Kontoret den 15 Aug. 1833.

ERIC SPARRE.

J. G. STRANDBERG.

OLOF AF GEIJERSTAM.

Årens Markegångs-Priser för Gefleborgs Län.

För År 1829.		För År 1830.		För År 1831.		För År 1832.		Medium.		
Gestrükland. I	Helsingland. I	Gestrükland. I	Helsingland. I	Gestrükland. I	Helsingland. I	Gestrükland. I	Helsingland. I	Gestrükland. I	Helsingland. I	
9 24	9	10 4	10 16	13	13	11 4	11 4	10 25	10 18	5
7 32	7 36	8 32	8 36	10 24	10 32	8 32	9	8 20	8 27	2
6	6	6 16	6 24	8 32	8 40	7 4	7 20	6 39	6 39	2
8 32	7 24	9 24	9 24	11 16	10 32	9 32	9 20	9 24	8 36	
3 24	3 20	3 24	3 24	4 24	4 44	4 4	4 12	3 39	3 44	
4 16	4 13 4	4 21 4	4 24	5 42 8	6 10 8	5 4	5 14 8	4 39 2	4 42	5
4 36	4 34	4 44	5	6 28	6 42	5 28	5 40	5 15 2	5 17	7
4 6	4 3	4 10	4 12	5 26	5 43	4 40	5 2	4 27 2	4 30	10
4 28	4 40	5	4 21 4	5 16	4 30	5	4 24	4 43 2	4 21	6
2 6	1 44	2	1 32	2 12	1 34	2 6	1 34	2 6 5	1 38	5
	2 40		2 40	3 32	2 40	3 32	2 42	3 32	2 40	
4 26 8	4	4 16	4 4	5 16	4 30	5	4 24	4 36 3	4 11	7
3 24	3 36	3 24	3 36	3 32	3 24	8	5	4 29 10	3 47	7
30	23 36	28	21 36	25	20	22 24	20	27 36 10	22 17	7
2 16	1 37	2 16	1 37	2 16	1 36	2 12	1 36	2 16 10	1 36	10
1 2	1	1 1	1 1	1 8	1	1 4	1	1 3 10	1	2
	8	12	8	12	8	12	8	12	8	
	18 8	24	20	24	20	24	19	23 7	19	2
42 24	26 20	40 32	28	50	30	46	31 44	42 40	28 15	2
22	19 44	22	19 44	22	19 44	22	19 44	22 19 2	19 41	7
38 36	25 30	38 36	25 42	40	27 16	40	26 8	39 14 5	26 4	40
10	9 12	8 32	7 44	12 16	10 16	11 16	10 8	11 8 5	9 47	2
	20 12		20		20		20 8		20	10
	38		39		38		33		38	2
1 32	1 24	1 42	1 12	1 18	1 18	1 16	1 16	1 22	1 18	10
7 40	7 24	7 16	8	10	10	11 32	11 8	8 33 7	8 28	
3 44	3 36	3 32	4	5	5	5 40	5 28	4 16 10	4 14	
	8	8	8 6	12	12	10	10	9 7	9	2
34 12	21	37 6	21	38	21 44	39	21 24	36 13 2	20 30	10
4 18	4 44	4 18	4 39	5	5	5	5	4 27	5 5	3
2 20		2 20		2 20	1 16	2 20	1 16	2 20	1 16	

	För År 1828.			
	Geshkland.		Helsingland.	
	I		I	
Ett st. Jorde-Boks Sägstock om 10 Alnar	22			
Ett st. Sägstock af Vinterkörsele	22			
100 st. Takspån	23			
Ett Lass Ved af Tall	31			
En Goftilja	26	4		
Ett Sk& Bruks-Jern	18	12		
Ett Sk& Medel- eller Bergsmansjern	17	12		
Ett Sk& Osmunds- eller Skattjern, enligt särskild Taxa	6	32		
Ett Dränge-Dagsverke	24		26	
Ett Öke-Dagsverke af 1 Karl och 2 Hästar	1	30	1	28
Ett Jordeboks- och Hjelpe-Dagsverke af 1 Häst och 1 Karl	1			
En Tolft Helbotten Bräder af Tall	6		4	36
En dito dito af Gran			3	28
En dito Halfbotten Bräder af Tall	2	40	2	10
En dito dito af Gran			1	30
En dito Enkla Bräder af Tall	1	42	1	8
En dito dito af Gran			1	
En Famn Björkved 3 alnar lång, 4 alnar bred	4		3	20 8
En dito Ahlved dito dito	3	20	2	28
En dito Tallved dito dito	2	44	2	4
Ett L& Taljlus 7 på &	5	32 8	5	18
En & Gula Vaxljus	1	18	1	25 4
En Kanna Rofolja	1	37	1	22
<i>Soldat-Munderings-Persedlar.</i>				
Ett st. Jacka	12		12	
En Hatt med prydnad	3	16	3	16
Ett Escharpe	1	8	1	8
Ett st. Halsduk		18		18
Ett par Byxor af Vallmar	6	24	6	24
Ett par dito af Linne	1	36	1	36

För År 1829.		För År 1830.		För År 1831.		För År 1832.		Medium.	
Gestrkland.	Helsingland.	Gestrkland.	Helsingland.	Gestrkland.	Helsingland.	Gestrkland.	Helsingland.	Gestrkland.	Helsingland.
1		44		44		44		40	5
1		44		44		44		40	5
24		24		30		36		27	5
31		31		30		30		30	7
26	4	26	4	26	4	26		26	3
17		16	12	14	32	16		16	20
15	16	15	12	13	16	13	16	14	43
6	32	6	36	6	32	7	16	6	39
24	26	24	26	23	26	23	26	23	7
1	32	1	32	1	32	1	32	1	31
1	4	1	4	1	4	1	4	1	3
5	24	5	8	5		5		5	16
	3		3	4	24	4	4	4	14
2	36	2	24	2	36	2	36	2	34
	1		1	2		1		1	44
1	42	1	32	1	32	1	40	1	44
	1		1	1	6	1	6	1	36
4		4		4		4		4	20
3	22	3	22	3	24	3	38	3	23
2	42	2	25	2	44	2	28	2	42
5	32	5	5	6		5		5	34
1	18	1	26	1	22	1	21	1	20
1	36	1	24	1	45	1	45	1	41
12		12	16	12	32	12	40	12	17
3	13	3	16	4	36	4	38	3	43
1	10	1	10	1	21	1	26	1	15
	18		18		24		24		20
6	12	6	16	6	24	6	28	6	20
1	30	1	32	1	40	1	40	1	35

För År 1828.

Gestrifland.

I

Helsingland.

I

Ett par Stöfletter	2	—	—	2	—	—
Ett st. Skjorta	1	14	—	1	14	—
Ett par Strumpor	1	—	—	1	—	—
Ett par Skor	2	12	—	2	12	—

Båtsmans- Utrednings- Beklädnads- och Hemkalls- Persedlar så för Städerna som för Landet.

Utrednings-Persedlar.

En Kappräck eller Cavaij af blått vallmar med dubbla slag och stofferad med samma tyg, fordrad i lifvet med blått Boij eller annat färgadt eller ofärgadt Ylletyg, samt i armarne med foderväf, jemte tvenne rader öfverklädda knappar; och arbetslön	11	—	—	11	—	—
En Kappsäck af Segelduk, Skinn eller stark fyrskäftad väf, af 1 alns och 20 tums längd, 2 alnar, 12 tums vidd, med 17 tums bottnar i diameter, fordrad med ordinaire foderväf, samt försedd med snörhål och linor	4	—	—	3	22	—
En näckad Rya eller Ylletäcke	2	20	—	2	32	—
En Hängmatta af Buldan, med Skotthorn, Skjärlinor och Kantzer	2	16	—	2	16	—

Beklädnads- eller Uppföringspersedlar till årstjenst.

En Blå Vallmars-Tröja	5	16	—	5	30	—
En dito Väst med armar	4	24	—	4	24	—
Ett par Vallmars Långbyxor	4	10	—	4	20	—
En blå och hvitutig Halsduk	—	16	—	—	16	—
En Hatt	1	42	—	1	27	—
Ett par Läderskor	2	12	—	2	—	—
Ett par Ullstrumpor	—	44	—	—	43	—
En Skjorta	1	12	—	1	12	—
En Släpklädning af Vallmar	10	—	—	10	—	—

För År 1829.		För År 1830.		För År 1831.		För År 1832.		Medium.	
Gestrifland. I	Helsingland I	Gestrifland. I	Helsingland. I	Gestrifland. I	Helsingland. I	Gestrifland. I	Helsingland. I	Gestrifland. I	Helsingland. I
2	—	2	—	2	—	2	—	2	—
1 15	—	1 16	—	1 16	—	1 16	—	1 15 5	—
1	—	1	—	1	—	1	—	1	—
2 18	—	2 18	—	2 24	—	2 28	—	2 20	—
11 24	—	11 24	—	12	—	12 12	—	11 31 2	—
10 36	—	10 36	—	11	—	11	—	10 43 2	—
4	—	4	—	4	—	4	—	4	—
3 24	—	3 24	—	3 32	—	3 32	—	3 26	—
2 22	—	2 22	—	2 32	—	2 32	—	2 23 7	—
2 16	—	2 16	—	2 16	—	2 16	—	2 16	—
2 13	—	2 6	—	2 6	—	2 6	—	2 9 5	—
5 32	—	5 32	—	5 40	—	5 44	—	5 32 10	—
4 36	—	4 30	—	4 32	—	4 34	—	4 31 2	—
4 24	—	4 16	—	4 24	—	4 18	—	4 17 2	—
4 10	—	4	—	4 5	—	4 32	—	4	—
16	—	16	—	16	—	16	—	16	—
1 42	—	1 26	—	1 45	—	1 45	—	1 43 5	—
1 26	—	1 26	—	1 45	—	1 45	—	1 31 2	—
2 12	—	2 12	—	2 24	—	2 24	—	2 17 7	—
1 44	—	1 44	—	2 24	—	2 24	—	2	—
1 4	—	1	—	1	—	1	—	46 5	—
1 12	—	1 16	—	1	—	1	—	—	—
1 16	—	1 6	—	1 16	—	1 6	—	47 10	—
1 6	—	1 6	—	1 16	—	1 6	—	1 8 5	—
10	—	9 16	—	10	—	10	—	10	—
9	—	9	—	9	—	9	—	9 22 5	—

		För År 1828.				
		Gestrifland.		Helsingland.		
		I	I	I	I	
Hemkalls-Persedlar.						
En Tunna Spannemål $\frac{1}{2}$ Råg och $\frac{1}{2}$ Korn		6	16	6	—	
Ett L \mathcal{L} Matvaror $\frac{1}{2}$ L \mathcal{L} Smör och $\frac{1}{2}$ L \mathcal{L} Kött		3	18	2	44	
Kongl. Lif-Regementets Dragon-Corps Mötes-Passevo- lance-Persedlar.						
Ett L \mathcal{L} Hårdvallshö, om 25 \mathcal{L} med Bandet, väl bergadt		—	10	—	—	
En Tunna Hafra af minst 8 L \mathcal{L} vigt		3	36	—	—	
Ett L \mathcal{L} god Råghalm		—	4	—	—	
För Fångar under forsling.						
En mark mjukt Bröd af sammanmalet Rågmjöl, efter 12 L \mathcal{L} af Tunnan		—	1 5 $\frac{1}{2}$	—	1 5 $\frac{1}{2}$	
Tågande Trouppers Underhåll.						
En mans Dagportion, bestående af 2:ne mål; nemligen:						
Två marker mjukt Rågbröd		—	2 11	—	2 11	
1 mark Rågmjöl	}					
$\frac{1}{4}$ dito Rökt Fläsk						
$\frac{1}{8}$ dito Sill			5	7	—	5 1
$\frac{1}{16}$ dito Smör						
$\frac{1}{16}$ dito Koksalt						
En Hästs Dag-Ration.						
2 $\frac{1}{2}$ kannor Hafra à 63 kannor per Tunna		—	7 2	—	7 —	
10 marker Hö		—	4 —	—	3 9	
8 marker Halm eller 16 kannor Hackelse		—	1 7	—	1 6	

För År 1829.		För År 1830.		För År 1831.		För År 1832.		Medium.	
Gestrkland.	Helsingland.	Gestrkland.	Helsingland.	Gestrkland.	Helsingland.	Gestrkland.	Helsingland.	Gestrkland.	Helsingland.
6 40	6 42	7 24	7 30	9 28	9 36	7 42	8 10	7 30	7 33
3 17	2 42	3 24	3 2 8	3 38	3 8	3 27	3 5	3 24 10	3 1 2
11 9		11 9		12		15 1 ¹¹ / ₃₃		12 2	
3 36		3 36		4 24		4 4		3 46 5	
5		4		6		5		4 10	
1 7 ¹ / ₃	1 7 ¹ / ₃	1 9	1 10	2 1	2 1 ¹ / ₃	1 11	2	1 9	1 10
3 2 ² / ₃	3 3	3 6	3 8	4 2	4 2 ² / ₃	3 10	3 11	3 6	3 7
5 9 ¹ / ₃	4 9	8 6	8 4	6 2 ² / ₃	5 6 ¹ / ₃₀	6 7	6 6	6 6	6 1
7 1 ¹ / ₃	7	7 1 ¹ / ₃	7 1 ¹ / ₃	8 3	8 11	7 9	8 1	7 6	7 8
4 8 ² / ₃	4 6	4 4 ¹ / ₃	4 9 ² / ₃	6	6	7	6 8	5 3	5 2
2	1 7 ¹ / ₃	1 7 ¹ / ₃	1 8 ² / ₃	2 5 ¹ / ₃	2 5 ¹ / ₃	2	2	1 11	1 10

Gefle Lands-Contor den 31 Juli 1833.

J. G. STRANDBERG.

